Ч. 8 (14.551). Львів, четвер 14. січня 1937. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . 30.00 „
Річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Нечуваний зріст збро́єнь СССР.

27 МІЛІЯРДІВ НА ВІЙСЬКО, ЛЕТУНСТВО І МАРИНАРКУ.

У Москві відбувається тепер засідання центрального виконавчого комітету, на якому 2-годинну промову виголосив комісар фінансів Гринько та обговорив усі позиції буджету СССР на 1937 р., що доходить до фантастичних розмірів 39.7 міліярдів рублів. У новому буджеті звертає окрему увагу нечуваний зріст видатків на червону армію та воєнний промисл. **І так, коли минулого року видатки на збро́єння сягали 14 міліярдів рублів, цього року призначено вже на армію і збро́єння 24 міліярди, на воєнний промисл коло 3 міліярди, себто разом коло 27 міліярдів рублів.** У звязку з подвоєнням видатків на червону армію слід пригадати надзвичайний зїзд совітів при кінці листопада 1936 р., щоб приняти нову конституцію Сталіна. Тоді то на тому зїзді промовляли представники всіх родів зброї, отже летунства, армії і маринарки. І так совітський адмірал Орлов м. ін. заявив, що совітську фльоту доведуть у найближчому часі до найвищої могутности, щоб дорівнати збро́єнням інших капіталістичних держав. Виконання **морських збро́єнь СССР є мабуть головною причиною збільшення совітського військового буджету майже на 100 відсотків. Большевицький уряд пляну́є теж дальшу розбудову військового летунства, головно будову гідроплянів.** Комісар фінансів Гринько обговорюючи буджет підкреслив, що „є це буджет зміцнення збройних сил пролетарської держави".

Відпруження між Францією і Німеччиною.

ЗАЯВА КАНЦ. ГІТЛЕРА ПРО НЕПОРУШНІСТЬ ТЕРИТОРІЇ ЕСПАНІЇ.

БЕРЛІН, ПАТ. В імени дипльоматичного корпусу французький амбасадор Понсе склав минулого понеділка новорічні побажання канц. Гітлерові. З цієї нагоди скористав канц. Гітлер **і запевнив французького амбасадора, що Німеччина не думає нарушити в якійнебудь формі території Еспанії або її кольоній. Подібні запевнення в імени французького уряду склав амб. Понсе канц. Гітлерові.**

В понеділок вечором виїхав амб. Понсе до Парижа, де вівторок відбув довшу нараду з французьким міністром закордонних справ Дельбосом. Одночасно з Парижа виїхав у понеділок вечором до Берліна німецький амбасадор гр. фон Вельчек.

ПАРИЖ, 13. 1. ПАТ. **По розмові мін. Дельбоса з амб. Понсетом агенція Аваса оголосила офіційний комунікат того змісту, що по заяві канц. Гітлера у справі еспанського Марока дійшло до відпруження у взаємних між Францією і Німеччиною.**

Комунікат підкреслює, що французький уряд ніколи не задумував окупувати еспанського Марока.

До злагіднення взаємин причинилася теж заява полк. Байтгбедера, високого еспанського комісаря в Тетуані, що французький військовий аташе в Танжері може оглянути ціле еспанське Мароко, щоб ствердити дійсний стан. І дійсно французький аташе виїхав уже до еспанського Марока і ствердив, що там нема нічого підозрілого.

Преса пише, що по повороті амб. Понсета до Берліна йтимуть тайні політичні й економічні переговори між Францією та Німеччиною. В цих переговорах візьме теж участь амбасадор В. Британії. Темою нарад будуть у першу чергу еспанські справи, нове Льокарно і союзи Франції з її союзниками та приятелями у Східній та Середущій Европі. Одночасно обговорюватимуть участь Франції у господарській відбудові Німеччини, до якої приступила би В. Британія і Злучені Держави. Тому мін. Шахт не виїде в найближчих днях до Парижа.

В. Британія відмовилась від спільної бльокади Еспанії.

ПАРИЖ, 13. 1. ПАТ. „Еко де Парі" повідомляє з Льондону, що англійський уряд відмовився від спільної бльокади з Францією побережа Еспанії, бо вона могла би витворити небезпечне положення і викликати ріжноманітні комплікації. Крім того англійський уряд відмовився висилати торпедовця на води еспанського Марока, який з французьким кружляком „Прованс" кружляв би здовж побережа, бо висилку торпедовця можна би вважати за демонстрацію фльоти.

Національні війська збомбардували Маляґу і Валенсію.

ГІБРАЛЬТАР, ПАТ. Райтер повідомляє, що в понеділок національні літаки і воєнні кораблі бомбардували дуже нагально Малягу. Підчас бомбардування у пристані був данський корабель „Сіґне" і норвеський „Заґа". Оба вони негайно відплили до Гібральтару. Кілька осіб з залоги є ранених. Національні літаки скинули коло 200 запальних бомб на місто.

ВАЛЕНСІЯ, 13. 1. ПАТ. **Вчора в год. 8.45 вечором чули в місті сильну гарматню стрілянину від моря. В місті негайно погасили світла і наказано протилетунське поготівля, але ворожі літаки не появилися.**

Читайте „Діло"!

САМОУПРАВА
чи її фікція?

Слово самоуправа в практичному житті має ріжне значіння; відповідно до того, про яку ділянку йде мова. Торкається воно політики, господарства, культури, релігії та професійної організації. Однак говорячи про самоуправу, маємо найчастіше на думці політичну або так звану територіяльну самоуправу. Про неї саме буде мова у цих рядках.

Територіяльна самоуправа має ширше й вужче значіння. Ширша територіяльна самоуправа обіймає не тільки адміністраційні завдання, але й леґіслятиву та контролю державних органів вищого ступня. Територіяльна самоуправа звичайно торкається лише чисто адміністраційних функцій, заступаючи у ріжних ділянках і деяких конкретних справах завдання, що їх малаб виконати держава і її органи. Перший рід зовемо звичайно територіяльною автономією, другий — самоуправою.

Автономічні змагання мають у нас в Галичині за собою близько столітню історію. Видвигнула їх ще в 1848 р. Головна Руська Рада у Львові, наша перша політична організація, перед австрійським урядом та у першому австрійському парляменті в рр. 1848-49. Було це відоме домагання поділу Галичини на два окремі коронні краї, при чому Східна Галичина малаб обняти й українську частину Буковини. Поділ Галичини та створення в Австрії окремої української провінції було політичним ударним гаслом 50-их і 60-их рр. мин. століття, серед наших мас дуже популярним, бо тільки окрема провінція з власною адміністрацією і леґіслятивою могла забезпечити наш нарід в Австрії перед тодішньою польською націоналістичною політикою і створити для нас правильні можливости дальшого розвою й поступу. В 70-тих рр. мин. ст. упало це автономічне гасло зі занепадом в Галичині нашого політичного життя, а відновилося, коли у нас в Галичині з кінцем 19. ст. потворилися нові українські політичні партії, що у свою програму взяли теж домагання поділу Галичини. Формально здійснено це щойно у додатковій таємній умові до берестейського мирового договору з 9. лютого 1918 р., але фактично того поділу не переведено н: •

Після короткого періоду власної державности в рр. 1918-19 опинилася Східня Галичина й українські землі на північ від неї під польською державною владою. Північно-українські землі не мали за російських часів територіяльної автономії ні власного сойму, що їх мала Галичина ще від 1861 р. Польська влада, сперта на централістичних основах, поставилася відразу негативно до давньої австрійської галицької територіяльної автономії головно з причин нових націоналістично-політичних тенденцій. На централізмі та перевазі державної адміністрації сперся польський державний устрій, утревалений у березневій конституції з 1921 р. і полишений у новій квітневій конституції з 1935 р. Зліквідовано галицький краєвий виділ, а майно краю і численних краєвих установ перейшло на власність держави, збогачуючи ними без рекомпенсати інші польські провінції.

Ріжними законами й розпорядками звужувано щораз більше компетенцію і установ територіяльної самоуправи — повітів і громад. Заведено комісарщину й поширено інгеренцію державної політичної адміністрації на всі ділянки територіяльної самоуправи. Не змінилося це з ухиленням комісарщини у містах та громадах Східної Галичини і переведенням виборів до міських і громадських рад ще на основі австрійсько-галицької ординації і при обовязуючій силі австрійсько-галицьких громадських законів. Поправді територіяльна самоуправа вже й тоді була фікцією, бо в дійсности вся влада зосередилася в руках старости, а органи територіяльної самоуправи були лише його виконавцями.

Юридично на гірше в порівнянні до австрійських часів і законів змінилися відносини в 1933 р., коли в Галичині уведено новий польський закон про частинну зміну територіяльної самоуправи, що обіймає теж і виборче громадське право, урегульоване пізніше подрібно ріжними виборчими регулямінами. На їх основі створено в Галичині збірні громади т. зв. ґміни (волости) і переведено вибори до громадських, волосних і повітових рад та до воєвідської самоуправної ради. Виборці взяли безпосередню участь тільки при виборах до міських і громадських рад, бо вибори до вищих установ територіяльної самоуправи були посередні. — нижчі установи вибирали безпосередньо вищі.

Сьогодні маємо в Галичині територіяльну самоуправу, пересіяну через кілька решіт. Пересіяно так, що наш голос, голос більшости населення, у вищих установах територіяльної самоуправи остав майже без значіння. Ні в одній повітовій раді, ні в одному повітовому виділі, а тим більше у воєвідській самоуправній раді і воєвідському самоуправному виділі не маємо більшости, а дуже часто є там наші представники лише на показ. Про якийсь більший вплив з нашого боку на хід самоуправних справ серед тих відносин не може бути й мови, а то тим більше, що самоуправний урядовий апарат у повітах і воєвідствах є майже у сто відсотках у польських руках. Не треба й говорити, яке відємне значіння має це на заспокоєння наших культурних і господарських потреб, що їх мають заспокоювати рівномірно з потребами інших націй згадані самоуправні установи.

Та таки найбільше неголудвання викликали серед наших селянських мас збірні громади. Утворено величезний бюрократичний апарат, дуже коштовний як на наші злиденні фінансові відносини. Буджетові видатки на цей апарат вишрубовано до неможливих границь. А апарат цей обсаджений у величезній більшости поляками (наші люди є там білими круками), що на місцях займаються польською патріотичною діяльністю, яку оплачує згадана громада. Війтами стали часто люди імпортовані іззовні, чужі для місцевих потреб, що рахувалися й рахуються тільки з волею державної політичної адміністрації. Правне значіння громадських рад вже на основі самого закону зведено до мінімум, а роля солтисів сьогодні страшенне обмежена. Не надто велика теж роля і волосних рад при значному поширенні і усамостійненні війтівської влади.

Нарікання на збірні громади і їх управи нині у нас дійсно загальне — справді всенародне. Очевидно, серед сучасної дійсности не є популярними і вищі самоуправні установи і їх органи. Самі низи підносять гасло основної ревізії законів про територіяльну самоуправу, у першу чергу ревізії виборчого права, щоб самоуправа була справді самоуправою, а не тільки її фікцією. Це мусить у свою чергу стати наказом і для наших політичних партій і для теперішньої Української Парляментарної Репрезентації.

У польських законодатних установах піднесено вже кілька разів домагання перестрою Польщі у цьому напрямку, щоб для українських земель надано широку територіяльну автономію. Є це поширене домагання Головної Руської Ради з 1848 р. про поділ Галичини, очевидно серед зовсім змінених обставин і відносин та в іншій формі. У теперішній польській дійсності не має це домагання ніяких виглядів на зреалізування.

Інакше може бути у найближчому часі з ревізією законів про звичайну територіяльну самоуправу й виборчі ординації для неї, бо такої ревізії домагається вже нині велика частина польського громадянства, особливо того, що є поза санацією. Такої ревізії, як сказано, домагаються і наші низи, які розуміють добре користи з дійсної територіяльної самоуправи, а цілком слушно не хотять знати її фікції.

При кінці одна пригадка. Істнуючий польський закон з 1933 р. про частинну зміну територіяльної самоуправи ухилив тільки виборчу громадську галицьку ординацію з 1861 р., оставляючи громадські закони з 1866 р. і з 1889 р. (для міст) зі зміною, що їх увело польське законодавство. Тих змін багато і нині навіть досвідченому правникові годі визнатися, які в дійсности обовязують постанови. Це малоб зробити оголошення одноцільного тексту громадського права, що на основі закону має зробити міністр внутрішніх справ. Характеристична річ. Досі цього по трьох роках не зроблено, хоч домагається цього практичне життя.

Д-р Степан Баран.

ТРЕТЯ МАРОКАНСЬКА КРІЗА.

ВИРАЗНЕ ІСТОРИЧНЕ ТЛО ТА НЕВИРАЗНІ СУЧАСНІ ФАКТИ.

Оце втретє Мароко займає місце на сторінках дипльоматичної історії як предмет поважної міжнародньої крізи. Виразний паралелізм кидається в очі в тих трьох крізах; не лише предмет конфлікту є той сам, але й підмет: у всіх трьох випадках іде про зудар німецького імперіялізму з інтересами Франції при живому зацікавленні Англії.

Мароко — країна простором більша від Польщі та богата в ріллю (південні овочі та збіжжя) і в підземні скарби (фосфати, дальше залізо й оливо), але ні простір ні багатства не дали Марокові його міжнародньої ваги, лише його положення. До Марока належить південний беріг Гібральтарського проливу, того найважнішого у світі проливу, що лучить всю південну Европу зі світом, а від прокопання Суезького каналу — Захід зі Сходом.

Давні володарі Марока, старої підупалої мусулманської держави, не вміли політично вихісновати географічного положення свого султанату. Вони обмежувались лише до своєрідної „економічної експльоатації“ Гібральтарського проливу, грабуючи европейські кораблі, що туди перепливали.

Мароко довго зберігало свою незалежність лише силою інерції, як предмет спору трьох великодержав. Франція хотіла його прилучити до своїх північно-африканських володінь, щоб оперти їхній західний кордон на Атлянтійському побережі; зрештою, як середземноморська держава, вона хотіла тримати руку на Гібральтарському проливі. Та тому саме видвигнула свої претенсії до Марока й Англія; вона боялася, що коли французи заволодіють південним берегом проливу із глибоким запіллям, то здобудуть повну перевагу над Англією, що має по другому боці проливу лише одну невелику скалу — Гібральтар.

Щодо Німеччини, то вона спізнилася зі своєю кольоніяльною експанзією і тому також забажала усадовитись у Мароку. Це далоб їй вигідну базу при вході у Середземне Море та богате джерело сирівців.

Всі міжнародні конфлікти, у яких виступає більше сторін, редукуються до поділу на два фронти — так воно було і в Мароку. На европейському небозводі поволі зарисовувався поділ на Центральні Держави й Антанту — в обличчі англьо-французького зближення Німеччина залишилася в ізоляції.

До франко-англійського порозуміння в мароканській справі дійшло тим лекше, що між тими двома державами був ще й другий предмет спору: Египет. Стануло на тому, що Англія відступила Мароко Франції, зберігаючи для себе Египет. Щоби все таки південне побережжя Гібральтарського проливу не попало в руки Франції, як великодержави, північне Мароко відступлено слабій Еспанії, а важне своїм положенням над проливом місто Танжер з околицею замінено на невтральну область під управою міжнародньої комісії. Султан залишився номінальним володарем цілого Марока: французькою смугою він „володіє“ сам, в еспанській заступає його т. зв. „каліф“, у Танжері другий представник з титулом „мендуба“.

З доконаним фактом Німеччина не погодилась і не думала складати зброї. В 1905. р. причалив до Танжеру Вільгельм II.; він зіґнорував представника Франції, а мароканському губернаторові заявив, що уважає Мароко незалежною державою. Та „перша мароканська кріза“ довела до кабінетної крізи в Парижі та деякого франко-німецького напруження. Не зовсім зліквідувала її конференція в Альжесірасі (1906. р.), що зробила Німеччині лише невеличкі уступки. Свідома своєї сили Нмєччина ними не вдоволилась і коли 1911. року французькі війська заняли столицю Марока — Фез, вона запротестувала, висилаючи до мароканської пристані Аґадіру канонірку „Пантер“. Та „друга мароканська кріза“ була куди грізніша, бо могла покінчитися збройним конфліктом, але до того не дійшло. Берлін зясував собі тоді, що не може на нікого рахувати, тому вдоволився малою територіяльною компенсатою в Камеруні і лишив Мароко в спокою.

Здавалося, що вже раз на все — та останні місяці принесли сумніви в тому напрямі. Як лише виявилося, що Німеччина ставиться прихильно до еспанського національного повстання, ліва преса підняла крик, мовляв: уряд з Бурґосу заплатить Німеччині за поміч еспанським Мароком. Бурґос і Берлін здементували ті вістки, та вони останніми днями появилися знову і то в зовсім конкретній формі: Авас приніс сензаційну вістку, що до еспанського Марока причалили німецькі сухопутні, морські та повітряні збройні сили, що німецькі інжинїри взялись експльоатувати тамошні копальні та, що важніше, укріплювати беріг Гібральтарського проливу. Французький уряд запротестував, мовляв: це нарушує еспансько-французький договір з 1904. р. про поділ Марока. На це він дістав успокоюючу відповідь від Гітлера та від високого комісаря еспанського Марока: Ніякі німецькі війська там не причалили, німецький уряд не думає нарушувати цілости еспанських кольоній.

Щож є на ділі? Чи „третя мароканська кріза“ є лише твором хорої французької уяви, яка всюди добачує німецькі страшаки? Міродатна буде для нас опінія Льондону, який з одного боку є все прегарно поінформований, з другого боку — сильно заінтересований долею Марока. Тому цікаво, що британські консулярні аґенти в Мароку не бачили ніяких німецьких військ. Німецькі спеціялісти кермують будовою укріплень лише довкруги міста Севти. А воно разом з кількома містами й острівцями на північному березі Марока (т. зв. „Президіес“) — належить до Еспанії здавен-давна, тому його не торкаються постанови з 1904. р. про демілітаризацію властивого еспанського Марока. Словом: Льондон не уважає, щоби в Мароку діялося щось каригідне, британська адміралїція рішуче противиться спільній демонстрації французької та британської фльоти на мароканських водах, чого в глибині душі бажає собі париський уряд.

Коли так, коли в Мароку справді все гаразд — чогож тоді Париж підіймає стільки галасу знечевя? Німецька урядова преса дає на це питання відповідь, і то дуже гостру. Французька преса — твердить „Анґріф“ — хоче лише занепокоїти Анґлію, наставити її вороже до Берліна і Бурґосу. Ще гостріший заміт кидає в сторону Парижа „Фелькішер Беобахтер“ та „Німецьке Інформаційне Бюро“: французька преса — мовляв — підготовлює французьку збройну інтервенцію до еспанського Марока, щоб заняти оперативну базу національних військ та помогти червоним у їхньому критичному положенні.

Таке виyснення на тлі анґлійських інформацій робить враження правдоподібности. Чи воно правдиве — покаже недалеке майбутнє.

(гал.)

Народи Югославії між чужими і між собою.

Тржич (Югославія), у грудні 1936.

Югославія, це простір рівнин, гір та долин на 238.987 квадратових кільометрів. На цьому просторі живе яких 14.000.000 осіб. Головний нарід це югославяни. Часописи пишуть, що це один нарід, з думкою, що всі повинні би становити одну силу. Колиж роздумують над собою, то пишуть щиро, що є три „народи" в одній державі: серби, хорвати і словінці. А є ще меншини: українці, мадяри, німці, альбанці, румуни й італійці.

Словінців начисляють 1.800.000 осіб. Утроє більше можна начислити хорватів. Пять разів більше як словінців є сербів. Решту населення творять меншини. Населення приростає річно 34 осіб на одну тисячку. Це вважають за значний приріст. Лише Румунія має більший річний приріст, а саме 34.7 на тисячку осіб. З інших держав: Англія має 16.3 осіб річного приросту на тисячу осіб, Польща 30.4, Болгарія 30.7, Франція 17.6, Німеччина 16.2 осіб річного приросту на тисячу осіб.

Хорватська мова мало ріжниться від сербської. Серби пишуть кирилицею, хорвати латинкою. Серби — православні, хорвати римо-кат. обряду. Між сербами й хорватами йде двобій промовами і статтями. Хорвати бажають лишитися в границях Югославії, одначе хотілиб дістати повну самоуправу, може таку, як мали мадяри в Австро-Угорщині. Словінці мають окрему мову від сербів. Пишуть латинкою і є римо-католики. Вони дорівнюють поступом, вихованням і культурою чехам. Стоять у першому ряді славян. Серби стараються ширити серед словінців православіє і будують по словінських містах церкви. У Любляні посвятили минулого місяця пятибанну православну церкву при головній вулиці.

Югославянська еміграція йде в европейські держави, як: Франція, Голяндія, Бельгія, Люксембург. Простолюддя йде до копалень вугілля та заліза, йдуть до фабрик, йдуть на ріллю до полевих робіт. Число людей, що мандрує до країв Европи на заробітки доходить до 190.000 осіб.

Заморська еміграція з югославянських земель почалась коло 1861. року. Зарібники, що працювали в Німеччині, пустилися до Америки. В роках 1885—1889. пішла хвиля людей до Бразилії, де нелюдяні плянтатори поводилися з робітниками неначе з невільниками. Поплили люди до Зединених Держав. Там показався гарний заробіток. Але ці держави припинили імігрaцію розпорядком з дня 7. червня 1921. р. і визначили так звану „квоту", для кожного державного народу. Еміграція з Югославії попрямувала до Канади. Але Канада замкнула свої ворота в 1925. р.

Скількиж югославян переселилося за Атлянтійський Океан? Числа неточні, бо Югославія не постаралася ще за урядовий перепис. Подаємо такі числа:

Зединені Держ. Півн. Ам.	700.000—900.000 душ
Канада	20.000
Держави Середущої Америки	5.000
Держави Південної Америки	250.000

У цілій Америці начислює Югославія 1.175.000 своїх громадян. Крім цього в Австралії є їх 16.000, у Новій Зеляндії 5.000, в Азії (Персії) 50.000 і в Африці 5.000. Загалом у позаевропейських краях живе 1.250.000 югославян.

Хочу дещо більше сказати про еміграцію словінців.

В Єгипті, містах Олександрії та Каїрі, працює багацько служниць-словінок. Словінки відомі як знамениті господині, пильні, точні, охайні. Головний осередок словінців в Америці місто Клівленд, де живе багато словінців-бізнесменів. Істнують гарні словінські школи, ведені черницями.

Словінці у Зединених Державах Америки мають сильні товариства обезпеки на випадок недуги і смерти. У місті Джоллєт розвивається від 1894. року Союз католицьких товариств, що має півтретя міліона долярів майна. Оснований в 1904. році Союз робітничих товариств осягнув уже квоту пяти міліонів долярів. Це є найбільший союз американських словінців. Його осередня урядує в місті Шикаго. Крім цих двох союзів розвиваються ще союзи для обезпеки на випадок недуги або смерти в місцевостях Еллі, Клівленд і Мільвоке.

У Канаді працює більше число словінців в Онтаріо. Словінці у Канаді не мають своїх шкіл ні церков, бо вони дуже розпорошені.

Словінці начисляють себе на еміграції:

Північна Америка	300.000
Південна Америка	70.000
Канада	15.000
Франція	40.000
Бельгія	7.000
Голяндія	8.000
Німеччина	50.000
Австрія	40.000
Єгипет	20.000
Азія	70.000
Загалом словінців на чужині є	815.000

В останньому 1936. році виемігрувало з Югославії, згідно з точними обчисленнями по день 30. вересня 9.277 осіб, між ними 325 словінців. Вернулось у тому самому часі до Югославії 3.884 осіб.

На підставі державних обчислень прислали югославянські виселенці в роках 1930—35 із свого заробітку до батьківщини 153.043.917.97 динарів. На один доляр іде тепер 49 динарів.

Товариство ім. св. Рафаїла для опіки над словінськими переселенцями міститься в головному місті словінців, в Любляні (70.000 мешканців). Домівку товариства віднайшов я на приходстві св. Христофа при вул. Тиршевій ч. 52. Партеровий дім зараз при церкві. Входжу в коридор. Праворуч на дверях напис, що тут урядує Товариство св. Рафаїла. Кімната на яких пять метрів довжини і ширини, вікна на вулицю. Великий стіл посередині, праворуч столик із черенківкою (з писальною машиною). Ліворуч полиця на письма. Праворуч ближче дверей залізна каса. На моє прохання подає мені молодий урядовець усі числа місячника: „Переселенчий Вістник Рафаїл". Одно число коштує 1 динар.

Товариство працює при помочі держави, яка йде йому назустріч. Треба мати свою державу, щоб мати свобідні рухи і провадити таку роботу, яка громадянам виходить на користь. Без своєї держави свобідної, щирої праці не можна собі уявити.

В часописі прочитав я звіт із зборів товариства, що відбулися при кінці жовтня 1936. р. За останній рік увійшло туди письм 1.118 і на всі письма пішла відповідь. Вкладку зложило 124 членів в цілости, а 614 членів вкладки не заплатило. Місячник товариства виходить у 2.000 примірників. Висилають його до урядів і до виселен-

---

ІЛЯРІОН ЧОЛГАН.

ЯК СМІЮТЬСЯ РІЗДВЯНІ ЗОРІ...

На землю налягали повільно сиві, зимові сутінки і щораз сильніше тулилися до білих, засніжених піль. Десь далеко на обрії вигиналась дугою стяжка лісу, що з кожною хвилиною ставала менша, аж доки блакитна ніч не завязала собі нею мов срібною биндою голову.

Антін Віник притулив ніс до шиби і дивився, чи не блимають уже зорі. Та скоріше від небесних жарівок зявився кондуктор і мовчки засвітив у вагоні лямпу. Колеса дальше стукотіли одноманітно об рейки, а поїзд сунув без поспіху в імлисту даль.

Знову по обох боках поля і поля. Немов навмисне на свята прибрались у нові, біленькі кожушки. Антін усміхався до себе: оце буде несподіванка! Здавалося спершу, що і мови немає, щоб міг вирватись від праці і приняти сестрині запросини на свята! Та якось викрутився і поїхав. Хоч уже і свята, але тим краще: зробить усім приємну несподіванку. Ось уже тільки одна стація.

І разом з поїздом, що привіз магістра фільософії Антона Віника, прибула до розлогого подільського села — погідна, розспівана срібними дзвіночками й золотими зірками, різдвяна ніч.

— Гей! — малощо не крикнув з радощів Антін, вдихнувши повними грудьми чисте, морозне повітря.

Підняв комір плаща, бо мороз уже не на жарти добирався до вух і, встромивши в кишені руки, рушив широкою дорогою в село.

Скрипів приємно під ногами сніг, сільські хатки блимали червоними очима. Антона огорнуло якесь тепле почування; радів, що саме в ці сторони приїхав на свята. Тут знаходив те, чого так дуже бажав у місті: спокій, сільську тишу, рідну атмосферу. Десь на кінці села загавкали собаки. (Може до місяця, що саме у цілій своїй достойности викотився на гранатове склепіння?). І цей гавкіт видався тепер Віникові кращим за „спів" фабричних сирен. У міщухові відізвався старий сентимент до села.

Пройшов дрантяний міст на річці, де по боках поприсідали старі бабусі-верби в білосніжних рантухах на головах.

Ага, — пригадував собі дорогу — просто, а потім направо -- трохи вліво, вліво — так... Повинен трапити, хоч — кілько то вже літ тому був я тут?... Чотири, пять?... Коли-ж то Маруся заручилася?...

Нараз серед тиші синьої, різдвяної ночі задзвеніли лунко слова знаної коляди:

„Нова радість стала..."

Антона Віника залоскотало щось любо у грудях. Чув виразно дівочі голоси. Так — це співали дівчата! І магістер фільософії забув про свою дорогу. Пішов у сторону співу, мов зачарований голосами сирен.

Зустрів їх на дорозі, біля старої, деревляної церковці. Проходили вулицею і сміялися дзвінкими, голосами: безжурними і зальотними. Антін поступав вслід за ними.

Тоді одна струнка дівчина, що видно помітила його, пристанула, поправила кокетливо на голові хустку й засміялася:

— Гей, дівчата! маємо помічника!

Віник поглянув на неї. Рожеві щічки відбивались виразно від білого кожушка, а чорні чобітки звинно ступали по сріблистому снігу.

Антонові стало гаряче і він моргнув до дівчини:

— Приймете до гурту?

— Дивись, який найшовся! Ми хлопців не приймаєм! Ось чути — недалечко співають. Так ідіть!

Антін захоплений чаром сільської ночі і красою дівчини — ковтав слину:

— Коли-ж бо ви мені так подобаєтесь!...

Дівчину видно починали бавити компліменти стрічного „пана". Не пішла з подругами під вікна дальшої хати, але оперлась на ворота і дивилась на Віника.

Антін дивився на її прижмурені вії і на два ряди, рівних як білі фасольки, зубів.

Нараз заволоділо ним несподіване бажання — обняти й поцілувати ту дівчину. Так ясно, щоб аж місяць і зорі позатикали собі вуха.

Не думав довго. Один рух і —

І саме в тій хвилині, заки ще „заатакована сторона" вспіла викрикнути — засвистіла велика снігова куля і з розгоном вгатила в Антонову голову! Аж капелюх покотився по дорозі!

Магістер захитався та вже не мав часу зорієнтуватись у ситуації. Град куль сипався на нього дальше, поки не завалили його на сніг.

Хтось термосив Антона за руку:

— Ану, піднесись, сякий-такий хріне!

Перед Віником стояла громадка парубків, а за їх плечима виглядали налякані, напіврозсмішені обличчя дівчат. Антін скипів:

— Я думав, що наше село культурніше!...

— Но, но! — перебив якийсь русявий парубійко. — Заволока! Дівчат займає ще й дзявкати тут буде!

— Хлопці! — гукнув якийсь з гурту — Таж це той „безробітний", що вештався тут восени! А смакували Федькові кури?!

Антін бачив, що попав у халепу і пробував боронитися:

— Я не є ніякий безробітний! Я — ваш...

— Крути, крути! Не поможе, братіку! Чого займав Ганну? Пожди!

— Чого лізеш у село, ще й у наші свята?

— Хочеш покушати „нашої куті"?!

Віник чув, що не добром пахне. Нараз на

ців на чужині. Товариство працює від 1927. р. тобто 9 літ. Доходи товариства дали 169.382 динарів. На ті гроші зложились: підмога дравської бановини 50.000 динарів, підмога міністерства соціяльної політики і народнього здоровля 9.000 динарів, попри те дари товариств і поодиноких осіб. Між видатками згадаю видаток на часопис товариства в квоті 45.760 динарів.

Товариство працює як звязковий між державою і переселенцями та подає державі бажання і потреби переселенців до відома. Старається для них за духовних, учителів та черниць. Тепер пiдае гадку, щоб заснувати окремий „Переселенчий Інститут" для студій над еміграцією, над користями і шкодами переселення на чужину, над державною допомогою за посередництвом консулятів, законів та договорів. Міністерство соціяльної політики і народнього здоровля видало розпорядок, щоб день 29. листопада був для Югославії днем спомину переселенців. У цей день часописи містять статті, присвячені справам і потребам переселенців, а громадяни мають обовязок писати в цей день листи до своїх знайомих і свояків на чужині. Переселенцям на чужині припоручено, щоб у цей день писали листи до своїх родин у батьківщині.

Словінське громадянство бажає, щоб праця товариства поширилася, щоб воно придбало більше гроша і могло стати ще ліпше у пригоді своїм землякам. Словінці вказують на німців, які також мають Товариство св. Рафаїла. Німці виховують молодь з чужини у відповідних школах у Німеччині, щоб ця молодь з освітою своєї батьківщини могла дати провід німецьким переселенцям у чужих державах. Німецькі університети мають окремі катедри, щоб учені перевірювали справу переселення, подавали свої завваги та висліди своїх студій державній владі до відома. В останніх роках ввела Німеччина окремі години на радіо для своїх земляків у чужих краях. В цей спосіб утримується зрозуміння для німецьких справ серед німецького громадянства на цілому світі.

Тому, що еміграція в чужі держави, особливо в Америку й Канаду обмежена, бажає Югославія запровадити еміграцію внутрі своєї держави. Це питання має труднощі із законом про власність землі для трьох народів: сербів, хорватів і словінців. Ті народи моглиб пересувати своїх людей лише на землі, яку вони дотепер замешкують. Чи можна переселювати хорватів між сербів і сербів між словінців? Югославія хоче уникнути незгоди, яка вийшлаб, колиб один нарід розміщувався би на землі другого народу.

Нема сумніву, що кожна держава повинна мати порожні простори в інших частинах світу, кудиб могла вислати надвишку своїх людей там до праці.

Простори землі є справді незручно розділені. Одні держави мають за багацько землі, інші за мало. Хто скоріше заїхав до якоїсь країни і застромив там свій прапор, той забрав для свого народу більше землі. Хто цього не робив, бо сидів дрімливо дома, став беземельний. Так само, як лінивий рільник, що опинився на двох моргах поля з вісьмома дітьми.

У таких умовинах стає еміграція не шкодою для якогось народу, але добром і рятунком у земельній нужді.

Іван Боберський.

ПРАВДА ПЕРЕМОГЛА.

VII. КОНГРЕС УКРАЇНСЬКОГО УЧИТЕЛЬСТВА НА ПІДКАРПАТСЬКІЙ РУСИ.

Ужгород, 10. січня 1937.

Сьогодні, 10. I. 37. року, закінчився черговий (семий) конгрес українського вчительства на Підкарпатській Руси, що його скликала професійна організація **Учительська Громада.**

Конгрес скликано в часі, коли на Учительську Громаду посипались були несподівані удари з рядів колишніх, здавалося: найщиріших приятелів — соц.-дем. партії. Тяжка атмосфера, що створилась і в найвищій урядовій установі, шкільному рефераті, для т. зв. народовецького (українського) напрямку серед учительства і знайшла своє виявлення у факті апробати деяких шкільних підручників для народньої школи в мові московській, непокоїла ширшу учительську периферію. Висловлювались ріжні сумніви щодо дальшого нормального розвитку і праці Учительської Громади. Очікувано нових утруднень. Дехто надіявся і часткового заломлення слабших одиниць. Тому всі поспішали на конгрес з почуттям деякої тривоги. Аж тут сталося щось зовсім несподіване і ніким неочікуване.

Після вступної, глибоко ділової, повної почуття національної і професійної гідности промови урядуючого заст. голови Учительської Громади, директора торг. академії в Мукачеві **А. Штефана,** голоситься до слова краєвий інспектор **Вондрачек.** В коротких словах чеською мовою проголошує він листа краєвого віцепрезидента д-ра Мезника, що дякує за запрошення на конгрес та виправдує свою неприсутність на ньому перетяженням урядовою працею.

Сам факт виступу на конгресі в імени такого високого урядовця дуже знаменний, бо він **перший** від часу скликування таких конгресів.

Але дальше прийшло оте найголовніше: інспектор **Вондрачек,** знаний досі зі своєї непримиримости в поборюванні українського учительства, з протегуванням „Русскаво направленія" серед громадянства Підкарпатської Руси взагалі та учительства зокрема; автор розпорядку про заборону вивішувати краєвий (жовто-синій) прапор на школах підчас урядових свят; головний ініціятор друкування урядового органу Краєвого Шкільного Реферату п. з. „Урядовий Вістник" московською мовою, виголошує чистою українською юмовою привітання, в якому стверджує переконання, що **єдиноможливою народньою працею серед населення може займатись народній учитель лише в рядах Учительської Громади.** Що Учит. Громада за ввесь час свого існування і праці доказала свою здібність до конструктивної і позитивної з погляду державної консолідації праці і тому заслугує на повне признання. П. Вондрачек горяче закликував учительство і далі продовжувати свою корисну й позитивну роботу серед народу і для народу в рядах Учительської Громади.

Зрозуміло, що така заява викликала велике вдоволення. Довгі й гучні оплески кілька разів переривали коротку промову краєвого інспектора.

Але поза цим усім має цей виступ просто таки величезне значіння. Цеж наочна ознака заслуженої перемоги внаслідок тяжкої, пляномірної та систематичної праці над консолідацією українського учительства на П. Руси. А конкретні наслідки цієї перемоги безперечно виявляться в ентузіястичному продовжуванні муравлиної праці Учительської Громади в майбутньому.

Відмічуємо цей радісний факт, як найбільший успіх українського учительства Підкарпатської Руси і його професійної організації. А до цього довела тільки вперта, розумно й доцільно ведена праця.

В своїх резолюціях Конгрес, як завжди, відгукнувся на всі болючі проблеми сучасного моменту та рішуче осудив і напятнував розкладову роботу т. зв. „неділяшників", прихильників третього язикового напрямку на П. Р., що під проводом єпископа Стойки гуртуються коло часопису „Неділя".

Учительська Громада розгорнула інтенсивну видавничу діяльність як у галузі педагогічній (часопис, підручники), такі в загально-громадському напрямку, очолюючи собою напрямок, що бореться за права рідної української мови (чергова публікація „За рідне слово" (дискусія з москвофілами).

Потужність Учит. Громади як організації найкраще ілюструють дані про зріст її членства. І так у році 1929 (початок орг. українського учительства) було 86 чл., у 1930 р. 360 чл., у 1931. р. 568 чл., у 1932. р. 730 чл., у 1933. р. 808 чл., у 1934 р. 1.211 чл., у 1935. р. 1.296 чл., у 1936. р. 1.434 чл.

Такий безупинний приплив членів у часі, коли здавалося, що поділ учительства остаточно устабілізувався, є найкращим доказом правдивости ідей, що їх виписала на свому прапорі Учительська Громада. І перед правдою цією не могли не схилити своєї голови навіть такі стовпи русскости на Підкарпатті, як краєвий інспектор Вондрачек.

Мик. Л—й.

ВІЗИТА ПРЕМ. ҐЕРІНҐА У РИМІ.

РИМ. ПАТ. Італійські півофіціяльні кола заявляють, що прем. Ґерінґа приймуть у Римі з почестями, належними його урядовому становищу. Підчас побуту в Римі прем. Ґерінґ переведе низку політичних розмов з італійськими державними мужами.

Німецька преса пише, що прем. Ґерінґ з дружиною виїхав у вівторок вечором на відпустку.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Національний уряд у Бурґос склав удруге рішучий протест у Парижі проти висилання поштових посилок на територію, яка є під владою валенсійського уряду, хоч вони призначені для національних військ і населення на їх території.

— Високий комісар еспанського Марока полк. Брайґбедер дозволив усім журналістам, крім совітських, оглянути еспанське Мароко.

— В Антіохії уладили турки нову маніфестацію, в якій взяло участь коло 20.000 людей, домагаючись незалежности.

— Анґлійський державний секретар міністерства внутрішніх справ заявив у радіо, що тепер В. Британія продукує тижнево 150.000 газових масок. Ця продукція дійде незабаром до двох міліонів місячно і запевнив, що на випадок війни все населення буде мати ґазові маски.

— Останнього вожда абісинців раса Імру перевезли до Неаполю на кораблі „Кольомбо" під охороною міліції, а звідтіля на заслання на острів Понца.

кінці вулиці зачервонілося світло. Із гурту, що підійшов, крикнув хтось:

— Поможіть, хлопці! Нашого „медведя" розболіло всередині так, що ходити не може! Ану, підіть хто за медведя!

— Ось! — крикнув русявий — маєте медведя!

Всі голосно зареготались, а „циган" прискочив до Антона. Антін пробував пручатись і протестувати. Та „Ірод" кивнув булавою, „козак" махнув шаблюкою, і всі спільними силами всадили на Віника „медведячий" кожух.

„Жид" сказав: „Ну, ну"... і вертеп пішов дальше. А під медведячою шкірою пітнів маґістер фільософії Антін Віник і кляв.

Не бачив, кудою ішли. Та коли потягнули його в якусь хату, попробував ще раз опиратись. Дістав такого штурхания в бік, що охнув і піддався долі.

Не слухав уже, що там деклямували пастушки, царі і козак та що вигадував жид. Та коли по співі циган гукнув:

— Потанцюй же трохи „вуйку"! — мірка в Антоні перебралась. Він зі злістю правдивого ведмедя метнувся вбік і шбурнув від себе шкіру! Поглянув і — остовпів!

Перед ним стояла сестра з чоловіком і діти. Малий, збиточний Славко перший гукнув:

— Мамцю! Це-ж вуйко Тонцьо!!

Вмить потряс цілою хатою бурун реготу. Сміялись усі: сестра, шваґер, діти, пастушки, Ірод з жидом і циганом! Навіть соломяний дідух у куті трясся цілий і держався перевеслом за черево.

Сміялись різдвяні зорі, що збились громадкою у вікні, а з ними їхній дириґент — жовтенький місяць.

На нього поглянув нехотячи Антін Віник. Кажуть, що в місяці відбивається обличчя того, хто на нього дивиться. А саме в цій хвилині небесний соліст мав не дуже то зотепний вираз...

Большевики невдоволені анґлійсько-італійським порозумінням.

МОСКВА, 13. 1. ПАТ. „Ізвестія" невдоволені анґлійсько-італійським порозумінням і намагаються доказати, що воно радше влекшить ніж перешкодить Італії та Німеччині вмішуватися до внутрішніх справ Еспанії.

—o—

Політика міністерства справедливости.

ПРОМОВА ПОС. В. ЦЕЛЕВИЧА ВИГОЛОШЕНА НА БУДЖЕТОВІЙ КОМІСІЇ В ДНІ 12. СІЧНЯ 1937. Р. У ДИСКУСІЇ НАД БУДЖЕТОМ МІНІСТЕРСТВА СПРАВЕДЛИВОСТИ.

Висока Комісіє! В Югославії називають міністерство справедливости „міністерством правди“. Та назва дуже мені подобалася і я хотів би, щоби публична опінія в Польщі пристосувала цю назву й до польського міністерства справедливости. На жаль, міністерство справедливости в Польщі не завсіди стоїть на сторожі правди, слушности і права і не завсіди трактує рівно всіх громадян держави без огляду на народність і віроісповідання. Порушу цілу низку справ, які викажуть слушність мого твердження.

СПРАВА ПРАВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

Права української мови в судівництві є забезпечені законом з 31. липня 1924. р. про мову урядування судів, прокураторських урядів і нотаріяту. Цей закон ухвалив Сойм Річипосполитої в часі, коли премієром був Станислав Грабський, вожд ендеків. Цей закон у зовсім недостаточній мірі забезпечує мовні права 6 міліонів польських громадян української національности. Але навіть цей закон залишився паперовим законом. Суди не придержуються постанов цього закону. Дуже часто від сторін і свідків-українців відбирають навіть присягу в польській мові. Також при виготовлюванні присудів для українських сторін і при зізнаннях українців перед судом нехтується постанови цього закону.

Причиною такого сумного дійсного стану є та обставина, що судді і бюровий персонал не володіє в слові і письмі українською мовою. А чейже навіть „лекс Грабскі“ ставить вимогу, що судді на території замешкалій українським населенням повинні володіти українською мовою у слові і письмі. Виходить це наглядно з постанов ст. 2. уступ І. мовного закону. Ця постанова звучить: „Сторони і свідки мають право вживати в судах і в прокураторських урядах рідної мови; якщо друга сторона, або її заступник, або присяжний суддя не розуміє тої мови, суд предкладає йому зміст зізнань, заяв і промов“. Ці постанови приймають, що процесовий противник, його заступник і присяжний суддя можуть не розуміти української мови, однак суд мусить розуміти українську мову. На жаль, більшість суддів, діючих на територіях замешкалих українських населенням, не володіє українською мовою ні в слові ні в письмі.

Мусимо з цілою рішучістю підкреслити, що суди, які нехтують права української мови, не лише нарушують політичні права українського народу, але також діють на шкоду виміру справедливости. Наука права вважає знання мови населення сущною вимогою доброго виміру справедливости. У цій справі покличуся на такі загально признані авторитети, як учений Біннет, Фрайд і Грос. Цей останній учений у своїм творі „Кримінальна політика“ пише отщо: „Несовісний є суддя, який не старається вивчити діялекту населення, серед якого довелось йому бути суддею“. Як далеко відбігає цей погляд від нашої сірої дійсности! Щоби запобігти нехтуванню прав української мови, необхідно видати інструкцію в тому напрямку, щоби судді і судові службовики, заняті на території замешкалій українцями, мали обовязок володіти українською мовою у слові і письмі. Така інструкція є ще й тому потрібна, що предсідник львівської апеляції ставиться з застереженнями до прав української мови. Апелюю до пана міністра справедливости, щоби зволив видати таку необхідну і конечну інструкцію.

СКАСУВАННЯ ОКРУЖНОГО СУДУ В СЯНОЦІ.

У звязку з правами української мови в судівництві стоїть справа скасування окружного суду в Сяноці. Сталося це в 1934. р. Окружному судові в Сяноці підлягало 10 городських судів. Городські суди в Сяноці, Риманові, Буківську, Устриках, Балигороді, Лютовиськах — приділено до окружного суду в Яслі, городські суди в Березові та Динові приділено до окружного суду в Ряшеві, а городський суд у Бірчі приділено до окружного суду в Перемишлі.

Проти скасування окружного суду в Сяноці промовляють і господарські і політичні огляди. Сянік є важним промисловим центром. Сяніцький басейн має стати, на думку геольогів, Бориславом майбутньости. В Сяноці є фабрика вагонів і фабрика ґумових виробів, яка продукує між іншим протигазові маски. Ці всі господарські огляди промовляють за привернениям окружного суду в Сяноці

За привернениям окружного суду в Сяноці промовляють теж політичні огляди. На просторі сяніцького окружного суду обовязував мовний закон з 1924. р. Коли більшість городських судів по скасуванні сяніцького окружного суду приділено до окружних судів в Яслі і Ряшеві, то тим самим приналежать вони до краківського апеляційного суду, на просторі якого українська мова не має ніяких прав. В цей спосіб адміністраційним розпорядком скасовано ті права, які признавав українському населенню мовний закон з 1924. р., якого автором був ендек Грабський. Замітне теж, що при окружному суді в Ряшеві і в Яслі нема ні одного судді ні службовика української народности.

Апелюю до пана міністра справедливости, щоби реактивував окружний суд у Сяноці, щоби українському населенню тої території привернув ті права, які признавав йому навіть Станислав Грабський.

СПРАВА КОНФІСКАТ УКРАЇНСЬКИХ КНИЖОК ТА ДРУКІВ.

У цій ділянці панує повний хаос. Судова влада конфіскує без розбору все. Зокрема влада сконфіскувала твори Тараса Шевченка, Степана Руданського, Лесі Українки та інших українських клясиків. Конфіскується навіть етнографічні матеріяли, які перепустила царська цензура. Крім цього сконфіскувала влада цілу низку творів, що мають суто-науковий характер, як стінну фізичну мапу України Степана Рудницького, як початкову ґеографію того самого автора, як історію української літератури Михайла Грушевського, і багато-багато інших. При конфіскатах мають місце парадоксальні практики. Маю виказ 17 книжок, які перейшли львівську цензуру, та які сконфіскував окружний суд у Чорткові на внесок поліційної влади. Маю ще цікавіший випадок. Гор. староство у Львові сконфіскувало одну українську книжку. Суд окр., відділ карний, у Львові зніс цю конфіскату як неоправдану. По якімось часі на внесок державної поліції у Білобожниці, окружний суд у Чорткові наказав конфіскату цієї самої книжки, значить видав суперечне рішення з рішенням окружного суду у Львові. Доходить до того, що 9. квітня 1936. р. сконфісковано музичне видання „Торбан“, яке містило український національний гимн „Ще не вмерла Україна“ на мужеський і мішаний хор. Слова до цього гимну написав український поет Павло Чубінський, що жив в літах 1839—1884. р. Цей національний гимн співають українці на всіх концертах, зборах, святах. Існує навіть інструкція адміністраційної влади, яка велить представникам влади, присутнім на українських імпрезах, вставати з місць при співанні цього ґимну. Слід замітити, що ані царський ані австрійський уряд не конфіскували ні слів ні музики цього гимну. Прошу уявити собі, яке огірчення мусять викликати такі дивоглядні практики влади. Такі і т. п. практики адміністраційної і судової влади є ударом в спину нормалізації польсько-українських взаємин.

Останніми часами адміністраційна і судова влада в Луцьку сконфіскувала всі українські календарі, видані у Львові. Ті календарі перейшли цензуру у Львові і розійшлися в десятках тисячах примірників серед українського населення галицьких воєвідств. Чому обовязує інший закон про конфіскати в Галичині та інший на Волині? Доходить до того, що один з урядовців прокуратури в Галичині заповів, що сконфіскує твори Тараса Шевченка, які видає Український Інститут у Варшаві і які перейшли варшавську цензуру. Такий хаос у справі конфіскат не сміє дальше істнувати. Міністерство справедливости в порозумінні з міністерством внутрішніх справ, повинно покликати до життя окремий орган, який перевів би ревізію довершених конфіскат українських книжок і друків та усунув дивоглядні і протизаконні конфіскати. Рівнож являється необхідним видати інструкцію в справі одностайности конфіскаційних практик.

СПРАВА СУДДІВ І БЮРОВОГО ПЕРСОНАЛУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОСТИ.

За австрійських часів, українці на просторі був. Галичини творили дуже поважний відсоток серед суддів і судового персоналу. Предсідник львівської апеляції, д-р Зелінський, перевів у 1933. р. масові редукції суддів і бюрового персоналу української народности. Ці редукції досягають 50 прц. українських суддів і судовиків. Дуже часто причиною редукції було те, що українські судді і службовики посилали своїх дітей до українських приватних шкіл або займалися суспільною працею в українських освітніх і господарських установах. Дуже пильною справою є реактивування зредукованих суддів і бюрового персоналу української народности. Признаю, що в цій справі вже дещо зроблено, але ще багато залишається зробити, ще багато конкретних справ, представлених нами владі очікує вирішення.

За австрійських часів займали українці в судівництві визначні становища, а саме мали двох предсідників і 5 заступників предсідників окружних судів та цілий ряд начальників повітових судів. Тепер займають українці зправила підрядні становища і не авансують тільки тому, що зараховуються до української національности.

Сьогодні під оглядом вивінування — суддя нібито незалежний, є в дійсності вповні залежний від пана міністра справедливости через можливість приділити суддю до поодиноких груп платні. Одинокий заступник предсідника окружного суду української народности серед всіх заступників предсідників є зачислений до третьої групи, хоч він є старшим суддею. При останніх цьогорічних авансах не азансовано нікого з українців-суддів. До суду не приймається правників-українців, а форсується русофілів. Діється це тому, що предсідник львівської апеляції ставиться ворожо до українців і до українських постулятів. Доходить до того, що на аплікантів приймають тих українців, які мають поручальні листи від польських послів.

Апелюю до пана міністра справедливости, щоби вглянув в персональну політику презеса львівської апеляції і припинив шикани українських суддів та українського бюрового персоналу.

(Докінчення буде.)

Жахливий визиск селян на Совітській Україні.

4 КОПІЙКИ ЗА ДЕНЬ ПРАЦІ.

Закон про устрій колхозів з минулого року передбачує істнування ревізійних комісій, які чотири рази до року повинні перевірювати фінансову господарку по колхозах. Їх завданням дбати про правильну винагороду селян за праці, себто за т. зв. „трудноці“, які знову є основою виміру видатности праці. Вдаряє в очі факт, що в останньому часі большевицька преса промовчує зовсім життя селян. Тому на велику увагу заслуговує передова стаття, поміщена в органі комісаріяту хліборобства в „Соціялістіческому Земледелію“ з 8. ц. м.

Згаданий щоденник стверджує, що ревізійні комісії істнують здебільша на папері. Там, де їх дійсно покликано до життя, не виконують своїх завдань, бо фінансова господарка по колхозах пригадує стайню Авгія: надто багато інтересів входить у колізію. Місцева влада утруднює ревізійним комісіям доступ до перевірки книг. Крім того щоденник наводить ще такі знаменні факти. **І так в українських колхозах (район Біловодський) селяни дістають по 4 копійки за „труддень“, себто працюють даром.** В інших колхозах Озівсько-Чорноморського краю адміністраційні видатки зїдають суми, призначені на оплату за працю колхозників. Якщо орган комісаріяту хліборобства перервав мовчанку і відслонив трішки страшну дійсність по колхозах, то це найкраще доказує, що селяни по колхозах не думають погодитися з нечуваним своїм визиском і що по колхозах ведеться грабункову господарку.

Общество Качковського протектором православія.

В статті „Ап. Адміністрація Лемківщини дарує майно гр.-кат. Церкви товариству Качковського" („Діло" ч. 276. з 1936 р.) навели ми численні докази на те, що згадане товариство за ввесь час свого існування підкопувало повагу гр.-кат. Церкви, зневажало її ерархів, кидало наклепи на Унію і катол. святих та вихвалювало і протегувало російське православія. Сьогодні постараємось деякі наведені вже наші докази в цій справі більше сконкретизувати та навести нові.

У виданій товариством Качковського брошурі п. з. „Дуклянскій перевал" описаний побут російської армії в 1915 р. на Лемківщині. При цій нагоді вихвалено там православну віру та велич синодального, православного обряду і богослуження, відправлюваного тоді на Лемківщині православними військовими духониками. Коли зважимо, що згадану брошуру видано і масово поширено на Лемківщині між греко-католиками саме в тім часі, коли там розгорілась агітація за православієм і розпочались офіціяльні зголошення переходу деяких лемківських сіл на православія, то кожному стане ясно, яка була властива ціль появи згаданої брошури.

В „Історії одного мальчика", поміщеній у календарі Качковського на 1933 р. (теж масово поширеним між гр.-католиками на Лемківщині), говориться про греко-катол. молодця з Лемківщини, який ще за австрійських часів перейшов австрійський кордон і вибрався до Почаєва до православного священника. Вернувшись на Лемківщину, поширював він між своїми земляками православія та все дякував Божій Матері за те, що вона — мовляв — помогла йому „бедному деревенскому мальчику бить возведеним в сан ерейскій і зделаться глашатаем христіянской, православной веры на горах Карпатах". Це вже — як бачимо — не тільки протегування, але таки отверта пропаганда схизми обществом Качковського!

Стаття п. з. „Величіе єдиной Руси", поміщена в тім самім календарі Качковського за 1933 р., це ніщо інше, як насмішки та кпини зі св. Йосафата. Автор згаданої статті називає св. Йосафата злобно виключно українським святим („ведь же їх святий Иосафат Кунцевич"), себто таким святим, до якого лиш українці моляться, хоч він, як відомо, святий цілої катол. Церкви. При тім на думку автора — як це можна вичитати між його рядками — повинні всі ті, яких він уважає русскими (отже також греко-катол. галичани, бо їх всіх він уважає „русскими") трактувати св. Йосафата так, як всі русскі трактують „ізменніка" Мазепу, чи „героя" Петлюру.

В „Землі і Волі" (ч. 17. з 1936 р.) читаємо, що читальня Качковського у Львові і кооператива „Народна Каса" уладили 3. травня 1936 р. традиційне свячене, яке „поблагословив парох православної церкви архимандрит Філотей та відправив молебен". Як відомо, члени згаданої читальні майже всі греко-католики і у Львові є багато греко-катол. священників, між якими є двох чи трьох таких, що називають себе „русскими"; вони й могли, колиб цього була захотіла згадана читальня, поблагословити її свячене. Але читальня Качковського у Львові, щоб показати нехіть і погорду до греко-катол. Церкви і при тім заманіфестувати свою православну душу, воліла просити на згадане торжество православного духовника-москаля, а не греко-католицького священника.

Хто хотів би точніше пізнати становище товариства Качковського в церковно-релігійних справах перед світовою війною, тому раджу перечитати „Русское Слово" ч. 41. з 1911 р., де описані ріжні славословія в честь апостата Наумовича, видвигнені обществом Качковського з нагоди 20-ліття його смерти, як також переглянути пропамятну книгу, видану в 1899 р. з нагоди 25-літнього ювилею общества Качковського другим апостатом, Осипом Мончаловським та другу книжку того самого автора п. з. „Іван Наумович, его жизнь і діятельность".

Ці всі „іздання" товариства Качковського пересяклі наскрізь схизматицьким духом, при чому одно з новіших таких „іздань", а саме „Історія Руси", написана теперішнім головою згаданого товариства д-ром А. Копистянським, є — як доказано в Записках Ч. С. В. В., том IV. з 1932 р. — таки отверто вороже греко-катол. Церкві.

Тому всякі спростування згаданого общества, якими воно намагається скинути з ебе пятно протегування і пропагування православія між греко-католиками, це ніщо інше, як лиш пуста та брехлива балаканина, яка в дійсности нічого не простує, а лиш дальше розмазує справу, та дає нам у руки атут ще дальше виносити на денне світло ріжного роду овочі зі схизматицького городу общества Качковського.

Наші статті в „Ділі" в цій справі це ніяка „провокаційна акція против общества Качковського... і против особи Ап. Адміністратра Лемківщини" та ніяке „партійне, дике канібальство" (як пише „Земля і Воля" ч. 49. з 1936 р.), а лиш сумна і жалюгідна правда, яка все буде правдою, хочби общество Качковського і „Земля і Воля" обкидували нас щораз-то більшими, новими лайками. Адже відомо, що лає лиш той, хто не має річевих і солідних контраргументів!

Просимо опрокинути ті всі наші аргументи (буквально всі і то за порядком), які ми навели на потвердження нашої тези в 276 ч. „Діла" з 1936 р. і в нинішньому числі!

А якщо тих аргументів вам ще за мало, то ми вам наведемо їх ще більше, як лиш будемо мати час переглянути більше ваших дотеперішніх „іздань".

Накінець замічаємо, що цієї справи булиб ми зовсім не видвигали на денне світло, якби не факт, що саме цьому схизмофільському обществу Качковського хоче ап. адміністратор Лемківщини (як про це писали ми в 276. ч. „Діла") дарувати майно греко-катол. церкви в селі Чорноріках на Лемківщині.

Лемко.

Китай за переговорами з Японією.

ТОКІО, ПАТ. Агенція Домеї повідомляє: Японські дипльоматичні кола інформують, що Японія слідкує за розвитком подій у Китаю. Японські кола переконані, що положення в Китаю щораз то більше заплутується з уваги на неприємне становище збунтованих військ у Сіян-фу і в цілій провінції Шен-сі до нанкінського уряду. Одночасно з Шангаю повідомляють, що один з провідників нанкінського уряду повідомив японський уряд, що нанкінський годиться тепер на відновлення китайсько-японських переговорів по вирішенні конфлікту з військами у Сіян-фу.

——o——

Японія затривожена зброєннями Злучених Держав.

ТОКІО, 13. І. ПАТ. Домеї повідомляє: В колах японської адміралії звернули пильну увагу на проект Злучених Держав збудувати 54 допоміжних кораблів коштом 175 міліонів доларів.

М. РУДНИЦЬКИЙ.

Шекспір без „геппі-енду".

(З нагоди фільми „Ромео та Джуліета").

Нераз оглядаючи на екрані відомий нам архитвір, обурюємось, що сценарист до спілки з режисером викривив провідну думку твору, позміняював у ньому деякі сцени, навіть перемальовував постаті. Тоді обурюємось, забуваючи, що неодна сценічна перерібка з повісти теж не передавала того, що в повісти було найсуттніше. Спробуйте оповісти зміст якоїсь пеcи — дію заступити описом — ваш слухач буде дивуватись, як люди можуть ходити на таку виставу, складену із таких нецікавих фактів.

Ми бачили на екрані Шекспірового „Ромеа та Джуліету". Шекспір умів дбати за сюжет, начеб працював нині в Голівуді. Тимто сценарист не мав багато праці; тільки режисер мусів подбати за обстанову, маючи змогу показати Верону, карнавал, доми, сади і ввесь побут багатше, ніж найбагатіша сцена.

Ромеа уявляли ми собі кращим, попросту як красуня. Не міг би ним бути ні Марч, в якому кохалася Грета Гарбо (на екрані), ані Кларк Ґейбл, що полонює Жанету Мекдональд, ані Ґері Купер. Уявляємо собі його, як Джона Беріморa на десять чи двацять літ молодшого, і може в цьому випадку теж протестувалаб Джуліета. Леслі Говард — першорядний Монте Крісто, знаменитий фехтмайстер, але слова кохання в його устах теж тільки нагадують технічне мистецтво.

Приплющуючи очі з насолодою слухаємо — Шекспіра. Фільмові промисловці — такі скупі на слова (коли не йде про реклаМу), що їх розміщують на екрані, на цей раз залишають цілі строфи з „Ромеа та Джуліети". Кіновий глядач якось тяжко стежить за надписами. Коли він зрозумів дію, надписи для нього зайві, навіть дратують його. У наших краях, де розмову фільмових героїв частіше відчитуємо, ніж вислухуємо, — „слухачі" звукової фільми стають справжніми слухачами тільки при співаннях „партіях".

Слухаючи „Ромеа та Джуліети" на екрані, на мить приходить нам на думку, чому не дали нам краще опери? Кінова публика воліє пересічний голос тенора, ніж найкращі вірші поета. Представники цієї публики поневолі, відчитуючи машинально фраґменти Шекспірового тексту, моглиб навіть повірити, що цього давнього драматурга американці змодернізували. Які крилаті порівнання, які закарлючені компліменти — зовсім, як у тих сучасних поетів, що перемішують зорі з горохом і капустою!

Молоді поети! підіть конче на „Ромеа та Джуліету", бо це вам легше, ніж узяти цю драму до рук та її прочитати. Переконаєтесь, що неодну з ваших метафор, яку ви складаєте з трьох предметів зовсім припадкових, наче вони вилетіли із друкарської кашти, Шекспір випередив давно, повязавши їх у китицю, наче вчора зазану — запашну, предивно екзотичну, і не балькони із шнуровими драбинками, не крадькі зустрічі, не поєдинки роблять з „Ромеа та Джуліети" — предивну поему кохання, а тільки слова, якими передає Шекспір почування людей.

Хто зна, чи Ромеа та Джуліети" не можна вважати за найжахливішу з Шекспірівських трагедій тому, що її жертви гинуть невинно, безглуздо жорстоко. І коли після кількох трупів, для нас зовсім байдужих, приходить та остання сцена, де Джуліетта проснувшись, як „Сонна царівна", віднаходить трупа Ромеа, тільки тому, що через зверхні перешкоди, деякі дієві особи спізнились, тоді маємо жаль до кінових режисерів, що не закінчили трагедії звичайним „геппі-ендом".

Такий жаль має пересічний кіновий глядач. Кіно має свої окремі права, незалежні від законів, що рішають про величину та вартости в літературі. Коли впродовж півтора години кіновий режисер накопичить перед вами стільки подій, що ваші нерви не можуть їх зареєструвати — виходячи з сеансу ви хочете відчувати деяку полекшу. „Геппі-енд", що зріс до висоти морального закону в кіні, вже встиг настроїти кінову публику на своєрідний тон. Ця публика зовсім інша в кіновій салі, ніж у театрі, навіть коли вона складена з тих самих людей. Вона не думає в кіні про пошану для Шекспіра і не помічає, чи йому змінили текст. Вона любить трагедії і жахливі сцени, але не може погодитись з тим, щоб дібрана закохана пара не мала права до щастя.

У кінових трагедіях тисячі перешкод не дозволяють вибраній парі жити щасливо і всі ці перешкоди падуть на кінці. Ромео та Джуліета перемагають усі перешкоди і видається, що нічого не стоїть на перепоні до їх щастя, коли сліпий припадок, наче сказене авто в розгоні, розторощує їх несподівано. Хто не має дома тексту цієї трагедії, щоб прочитати її для полекші, після повороту з кіна, той мусить сказати собі, що кіно часто поводиться з літературними творами немилосерно. І тоді, коли пробує їх змінити і тоді, коли їх не змінює.

З природи і життя.

Перемога науки над смертю.

Славний російський фізіольоґ Попов виголосив на конґресі лікарів у Ленінграді реферат на тему переливу крови з другого організму. Були це висліди його праць над оживленням свіжо здохлих котів.

Котів вбивали так, що їх душили. Коли вже серце перестало битись, переводили у них штучне віддихання, масаж серця і впорскували туди адреналін (гормон, що підносить тиск крови). Так привернули до життя 15 котів на 30. Одна кітка була зовсім здорова: проходжалась по салі між членами конґресу. Зате в інших виступили ріжні наслідки їх „тимчасової смерти", як сліпота, параліж, тощо. Ці зміни були наслідком омертвіння відповідних нервових центрів в мізку і хребетнім стрижні.

Ці комплікації пояснив проф. Попов тим, що „тимчасова смерть" не лишає ніяких слідів тільки тоді, як серце не діяло найбільше 6 мін., а віддих 16 мін. Коли ж ці важні функції не діяли довше, то лишились тривкі зміни у нервовій системі у формі поражень.

Інші досліди полягали на вливанні крови живих котів тим, що здохли від перекровалення. 19 котам випустили кров до останньої краплі. Тоді серце переставало також працювати. По кількох мінутах вливали у посудину кров інших котів. Це показалося рятунком для скровавлених, бо серце починало знову битися, а звіря верталось до життя. Це „воскресення" вдавалося лише тоді, коли перекровавленим влито кров не пізніше як 7 мін. по відпливі крови. Цей факт може мати значіння і у практичній медицині, бо смерть з перекровавлення трапляється ще досить часто.

—o—

Новітні їздці Апокаліпси.

Св. Йоанові привиджувалися у його екстатичних явах м. ін. і чотири несамовиті їздці, що зруйнують грішний світ. У нинішніх модерних часах ці їздці подорожуватимуть літаками, не на конях, і сіятимуть на наші голови нещастя, сховані в металевих бомбах.

Така жахлива візія недалекої війни насувається по прочитанні праці проф. львівської політехніки Братра „Про вплив протилетунської оборони для розбудови міст". Він стверджує, що сучасні міста зовсім непристосовані до страхіть війни. Найбільшим ворогом сучасного міста будуть літаки. Місто — це ідеальний обєкт для попису бомбардування. Спеціяльно до цього надаються середмістя. Підчас війни кидатимуть на місто руйнуючі, запальні, ґазові та бактерійні бомби. Найлекші з них — це запальні, ваги від 0,5—5 кг. Ними викликуватимуть пожежі в ріжних сторонах міста. Також дуже небезпечні — це руйнуючі бомби, що мають незвичайну силу вибуху. Вони можуть за короткий час обернути місто в купу румовища. Меншу небезпеку представляють ґазові бомби, бо щоб затроїти все живе іперитом на просторі 1 км², треба 10.000 кг. ґазових бомб. Зате щоб видушити все живе на просторі 1 км² фосґеном (газ, що душить), треба аж 3 міл. кґ. бомб. Небезпека ширення страшних епідемій (чума, азійська холера тощо), покищо ще нам не загрожує.

Щоб зменшити наслідки такого жахливого летунського нападу до мінімуму, радить проф. Братро змінити цілком спосіб будування міст. Передусім місто мусить бути децентралізоване, себто не може мати густо забудованого центру і поодиноких дільниць. Дім повинен бути віддалений від дому. У місті мусить бути багато цвітників та городів. Промислові заведення і фабрики мусять бути розкинені за містом. Не сміє бути лише одна електрівня, бо якби її збурили, місто буде позбавлене електричности, — тільки має бути кілька малих. Подібно мають бути уряджені водопроводи, пожежна сторожа, залізничі двірці (не один, а кілька льокальних), канали тощо. Природно, що такі зміни не все будуть економічні, але трудно: на першім місці треба поставити оборону життя і майна мешканців. Ці зміни перемінять зовсім обличчя майбутнього міста. Зникнуть всякі хмародери, густо заселені центри і велитенські фабрики, двірці та інші заведення. Ціле місто стане одною віллеґіятурою, забудованою малими, низькими домами, віддаленими одні від одного морем зелені дерев і цвітників. Якщо люди не схочуть так змодернізувати нинішніх міст, то змусить їх до цього найближча війна.

Проба моралі дітей.

Дві лікарки, що працюють у польській „Порадні Педольоґічній „Патронату", подали цікаві висліди своїх дослідів над моралю дітей. До цієї порадні суди для нелітніх спрямовують малих дітей-проступників, щоб там устійнено психотехнічною методою ступінь їх моралі. Відповідно до оцінки порадні визначують кару.

Ступінь моралі дітей означують тепер м. ін. на підставі реакції на т. зв. „тест курок". Автором цього тесту є наш відомий психольоґ проф. Ст. Балей. Історія цього тесту дуже цікава. У книжці відомого гумориста Буша „Максим і Марко" є історія про двох злобних хлопців, що з великою жорстокістю замучили чотири курки вирафінованими тортурами. Проф. Балей уложив до цієї історії відповідні образки, на яких представлено цю жорстоку історію. Ці образки дають оглядати дітям і підчас цього обсервують уважно міміку лиця дітей, записуючи собі всякі подробиці. Також лікарки ставлять дітям відповідні запити про ці образки. Метода проф. Балея дає дуже додатні висліди: з докладністю 70 прц. подає вона ступінь морального чуття дитини у відношенні до жорстокости.

—o—

Боротьба природи з літаком.

Нинішній великий розвій техніки будови літаків усунув майже можливости летунських катастроф з причини дефекту мотору. Зате недавня катастрофа пасажирського літака на лінії Львів—Варшава, звернула увагу на ці небезпеки, які ставляє летунству сама природа.

Із них може найважніша — мряка. Не йде тут про труднощі орієнтації, бо тепер можна летіти уже наосліп, маючи докладні метерольоґічні комунікати і прилади, що докладно означують трасу і положення літака у даній хвилині. Можна уже навіть наосліп осідати, маючи з летунського майдану акустичні або оптичні сиґнали.

Мряка ґрізна тим, що осідаючи ледом на крила літака, а передовсім на крилах, змінює осередок важкости літака. У мряці лід осідає дуже скоро. Швидкість, з якою повстає ледова покрива, може доходити до 1 цм. на мінуту, тому по кільканадцятьох хвилинах лету у мряці наслідком такого обтяження, зменшується значно скорість літака, а кермувати ним дуже важко.

Природно, що летуни борються з цим ґрізним спротивом природи, яка не дозволяє вдиратися у піднебні простори. Летуни смарують апарат спеціяльними смарами. Також на поверхні деяких літаків находяться отвори, якими випливає відповідна рідина.

Радикального засобу проти обледовачіння літака у мряці не найдено ще, але людський ґеній, що поборов стільки вже перешкод, без сумніву поборе і мряку.

—o—

Де гинуть птахи.

Недавно вибралася американська наукова експедиція на острів Ізабелі коло каліфорнійського побережжя, щоб прослідити тамошні буйні, непролазні ліси, що скривають у собі багато цікавих для ботаніків рослин.

Пробиваючись крізь ліси, вони натрапили на величезні лісні простори, засіяні кістяками птахів. Експедиція старалася прослідити причину цього дивного явища. Обсервуючи окруження довший час і вислухавши оповідань тубільців, вони дослідили, що це віковічна гущавина, посплітуваних дерев ліянами і диким пялуном є причиною масової смерти птахів, що відвідують острів. Птахи, що заблукаються у цю гущавину, не можуть звідти виплутатися, тріпочуть крилами і замотуються щораз більше в гущавині, де і гинуть з голоду.

Сила сугестії.

Сьогодні на кожнім кроці читаємо про чутливість, переніжненість, але мало находимо відповідей на питання: звідки вона береться ота перевражливість? Адже не викликує її сама надмірна праця. Чи грають тут ролю тільки хемічно-фізичні переміни?

Людина, яка завзято пчихає при кошенні трави, бо вона вражлива на білок пилків квітів із трав — всеж може не лекше пчихати і взимі при найменшій простуді. Дістає такий напад впр. у кіні, де косять траву або збирають сіно... на екрані. Хоча запахові фільми щойно проєктуються. Вистачає, як бачимо, уявити собі сіно, щоб викликати т. зв. „сіновий нежит". А це є своєго роду автосуґестія. Коли ми зрозуміємо, що вже сама уява може викликати пчихання, то стане ясно, що й уява може його вилікувати. Та сама сила, яка викликує надчутливість, може її ослабити або й зовсім усунути. Треба тільки попробувати.

Такі проби переведено вже в Копенгагені з чудовим вислідом.

Пробу переведено на жінці, яка терпіла на сіновий нежит. В першу чергу означено точно роди трав, яких пилки викликували катар. За кожним разом коли жінка вдихала у малій скількости дані пилки, повставав вибух пчихання. В гіпнозі давали жінці значну кількість пилків, вмовляючи в неї, що це найкращий лік проти катару. Тоді вона не тільки не пчихала, але вже і свій катар вилікувала негайно.

Сугестія це прекрасний лік, часто навіть без гіпнози.

Як відомо, на шкірі неодної людини можна писати нігтем. Під натиском дані місця наперед червоніють, пізніше бліднуть. Спершу розширяються кровоносні посудинки, потім звужуються. Те саме явище можна перевести при помочі гіпнози і то на приказ: „червоне письмо! біле письмо!". Як бачимо, для звуження і розширення кровоносних посудин вистачає воля (своя, або чужа). В цей спосіб можна би вилікувати деякі недуги, які саме полягають на звужуванні кровоносних посудин. Мабуть і відмороження.

Очевидно, що ні гіпноза ні суґестія це не є ніякі чуда. При їх помочі можна викликувати, степенувати, стримувати та усувати тільки явища, залежні від наших душевних проявів.

Отже при помочі суґестії і гіпнози можна зовсім зневтралізувати вплив рицинового олійку. Це ніяке чудо, бо страх перед іспитом, розбійниками та інші сильні зворушення мають інколи ту саму силу, що й рициновий олійок. Подібно в жінок можна скорочувати та стримувати місячні фізіольоґічні дії.

Те, що можливе для сильної волі, те все можливе і в гіпнозі, але й не більше. Ці всі небуденні явища подивляємо у факірів, в яких сила волі посунена до крайніх границь.

—o—

Листування грамофоновою пластинкою.

В Совітах популяризують тепер дешеві фонографи, що дають кожному змогу награти свій голос на ґрамофонову пластинку. Пластинка тонка і дуже дешева. На ній можна помістити 10—15 мін. промову. Пластинка має дуже вигідні розміри для висилки її почтою. Ця метода дає змогу утревалювати голос милих осіб, співакам і музикам випробувати свої продукції, тощо. Сам фонограф, що записує на пластинці голос є дуже нескладний і дозволяє кожному лякові награти собі, що хоче.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

S. V. P.

БЮРО ДО ВСЬОГО.

S. V. P. — париське бюро, яке полагоджує всякі справи: Відповідає на ріжнородні телефонічні запити, виконує найріжнородніші доручення, виручує людей у важкім положенні і т. д. Має воно величезне поводження. Щодня виринають нові справи і у звязку з тими справами треба відкривати що раз нові відділи і анґажувати нових співробітників.

БРИДЖЕВА БРИҐАДА.

Недавно покликали в S. V. P. до життя бриджеву бриґаду. Кожний абонент може замовити собі на означений час четвертого партнера до бриджа, мужчину або жінку відповідного росту, сили і постави. За випозичення партнера бере бюро 30 франків за годину. Бюро запевнює, що кожний із грачів буде відповідно виглядати і буде вміти як-слід поводитись у товаристві.

Склад бриджевої бриґади справді добірний. Є в ньому люди з високою освітою, зруйновані банкири, вдови по ґенералах і т. д.

Співробітники цієї бриґади виконують також дуже часто побічні праці, напр. грають ролю „чотирнацятого" у таких випадках, коли забобонні господарі бояться тринацятки при столі. Такі замовлення має бюро майже кожного дня.

ВІДДІЛ КУРІОЗІВ.

„Відділ куріозів" може почванитись майже кожного дня правдивими куріозними замовленнями. Якийсь абонент варив яйця на мягко і просив подзвонити йому рівно по... 3 хвилинах, бо не мав годинника і не хотів, щоб яйця зварились на твердо.

Якась стара ґрафиня, що мешкає самітно в Отей, задзвонила в ночі до бюра, щоб звільнили її від сови, яка пугикає в городі і не дає їй спати. Бюро вислало негайно двох людей, які застрілили сову. За цю експедицію заплатила нервова графиня 100 франків.

ВАЖКІ І СКЛАДНІ ЖИТТЄВІ ПИТАННЯ.

Дуже багато людей звертається кожного дня за порадами у дуже важних і складних справах, напр.: Який комірець одягнути до синього одягу? Або: Коли жінка просить вогню, чи можна їй подати запальничку замісць сірнички? Бувають ще інші справи, напр.: якийсь клієнт хоче конче знати в якім році померла цісарева Евгенія, або на яку найбільшу глибину може опуститись нурець, або які національні барви Палестини?

ПОСТІЙНІ КЛІЄНТИ.

Найвірнішими клієнтами бюра являються машиністки, які безперервно допитуються телефонічно як пишеться таке, або таке слово. При тому слід відмітити, що їх шефи нічого про те не знають, бо очевидно відразу заборонили б своїм машиністкам такі інформаційні розмови, бо за кожну таку телефонічну розмову, дочислюють їм 2—3 франки до місячного рахунку.

Недавно мало бюро ще інших вірних клієнтів, одначе тепер вони щезли. Після відкриття бюра, задзвонив туди ґімназист з проханням випрацювати йому домашню задачу. По тижневі до бюра дзвонило 40—50 школярів денно. По двох тижнях управа бюра рішила таких справ не полагоджувати.

ТУНЕЛЬ ПІД ҐІБРАЛЬТАРЕМ.

Вже від давна клопотались люди над способом як получити европейський суходіл із африканським у ґібральтарськім проливі, де віддаль обох берегів справді невелика.

Тепер повідомляють англійські часописи, що не зважаючи на еспанську революційну хуртовину, започатковані роботи біля прокопання тунелю під Ґібральтарським проливом тривають дальше.

ДВІ ҐАЛЕРІЇ.

Довжина тунелю — 32 км. На африканськім березі починається він у Разель-Бура, на европейськім за межами міста Ґібральтару. Запроектована будова двох ґалерій: одною будуть їздити трамваї, другою авта. Вода, яка просякатиме до ґалерій, спливатиме третьою невеличкою ґалерією положеною під головними ґалеріями. Електричну енергію для трамваїв доставлятиме центральна стація з району Ґвадальківіру.

ШТУЧНІ ЗЕМЛЕТРУСИ.

Підчас приготовних праць над перекопанням ґібральтарського тунелю, уперше в історії техніки інжинери користуються системою штучних землетрусів. На дні моря вздовж берегів Африки й Еспанії закладають динамітові міни ваги 100 кг., які вибухають після залучення електричного струму.

Від цих штучних землетрусів іде окружна хвиля, яка поширюється з більшою або меншою швидкістю, залежно від укладу ґрунту. В ґранітовому ґрунті досягає вона 2500 м. на секунду, у піску всього 1.000—1.500 м. на секунду.

На шляху руху хвилі уставляють автоматичні апарати, які записують докладно силу хвилі. На підставі швидкости хвилі можна докладно означити почву та начеркнути карту дна. Ця система сильно приспішить вислід підготовних праць біля будови Ґібральтарського проливу.

—o—

Переплетник Д'Анунція

Італія славна зі своїх переплетників. Найкращим переплетником сучасности вважають Джюсеппа Федерічі з Больонії. Джюсеппе, віддали бідні родичі на науку до шевця. Ще малим хлопцем попав на думку, що зі шкіри можна робити не тільки черевики і чоботи, але й мистецьку оправу книжок. Джюсеппе покинув шевця і став спеціялізуватись у переплетництві. Перед 20 роками познайомився з ним Д' Анунціо. Праці Джюсеппа так захопили славного поета що віддав талановитому переплетникові до переплету всі видання своїх творів. До цієї пори Федерічі виконує славному поетові всі переплетничі роботи до його бібліотеки.

Больонського переплетника покликували дуже часто за кордон. Минулого року їздив він до Америки і оправив багато книжок президента Рузвельта.

Перед кількома днями Федерічі вернувся до Італії. Д' Анунціо вислав йому листа з привітом, у якім переплетника назвав мистцем шкіри.

— З найбільшою приємністю — писав Д' Анунціо — беру за кожним разом у руку книжку, що ви її оправили і не можу відірвати від неї очей!

АЛЮМІНІОВІ ДОРОГИ.

Досі уживали до будови гостинців асфальту і смоли, які мають таку головну хибу, що сильно абсорбує світло рефлекторів, що зменшує сильно змогу бачити підчас нічної їзди. Через те зменшується швидкість їзди.

На це звернули увагу перші німці, які вживають до будови автострад домішки бетону і дістають в такий спосіб білий шлях, який в ночі можна вже краще бачити. Одначе ця новинка була на думку швайцарських інжинірів, замало доцільна і тому рішили вони домішувати до асфальтової маси домішку алюмініового порошку.

Висліди були дуже добрі, бо таку дорогу можна було багато лекше рівномірно освітлювати. Рефлектори освітлюють алюмініову дорогу на просторі кількохсот метрів, бо алюмініовий порошок відбиває світло рефлфекторів. Винаходом швайцарських інжинірів зацікавилось одно голяндське підприємство, яке хоче відкупити патент.

КІНО — ПРОТИЛЕТУНСЬКЕ СХОРОНИЩЕ.

В Будапешті відкрили новий кінотеатр, який цікавий тим, що ґарантує своїм клієнтам повну безпеку на випадок летунського наступу на Будапешт. Дах цього єдиного у світі кіна є чудом сучасної оборонної архітектури і покритий спеціяльним панцирем зі сталі й бетону. Він дає змогу приглядатись глядачам у мягких фотелях спокійно акції любовної драми на екрані, тоді, коли над містом літатимуть ворожі літаки й засипуватимуть місто бомбами.

Як воно буде підчас війни, годі покищо сказати, але тепер підприємчивий власник робить знамениті інтереси. Саля тріщить кожного вечора від публики

6 ДНІВ НА ДНІ КРИНИЦІ.

В мадярськім місті Бая трапилася у перших днях січня подія, яка тільки завдяки звичайному припадкові не покінчилась трагічно.

Одного дня переходило двох господарів попри давно не уживану криницю, положену доволі далеко від міста. Раптом почули вони з криниці накликування та крики. Оба переконались, що з криниці кричав та просив рятунку 62-літній селянин Емерик Кіс, який намагався перед 6 днями покінчити самогубством. Кіс скочив до криниці, де було, як виявилося, дуже мало води. Коли самовбивник опинився на дні, забаглося йому раптом знову жити. — Я хотів жити — оповідав він по вирятуванню — за всяку ціну. 6 днів молився я і кликав рятунку. Я вірив, що мене вирятують та що буду жити і чесно працювати на хліб насущний.

Після тих слів старець стратив память. Його відвезли крайно виснаженого до лічниці.

—o—

ГОЛОСНИКИ ЗАСТУПАЮТЬ МУЕЗІНІВ.

„Таймс" повідомляє з Сінґапуру, що европейська цивілізація просякає щораз глибше у найдальші закутини світу. Цей вплив досягнув також і малайські острови. Вічний рух, темп по вулиці, автомобілеві трубки заглушують голос муезіна, який накликує вірних до молитви. Прихильники магометанської релігії рішили боротись із цивілізацією зовсім модерними засобами. На чотирох головних мечетах Сінґапуру заінсталювали сильні голосники. Ще недавно голос музеіна чули всього у віддалі 100—200 м від мечету, а тепер голосник перемагає шум і гамір міста на віддалі кількох кільометрів.

Та перемога техніки потягнула за собою втрату одної з барвних картин далекого Сходу. Не видно вже тепер на вершку мінарету постаті муезіна з витягненими до Аллага руками. Не має вже муезін нагоди пять разів на день входити на високу вежу. Він сидить у своїй кімнаті, вихваляє Аллага та накликує вірних до молитви перед мікрофоном.

Ширіть наш часопис!

Що місяця книжка для точних Передплатниів „Діла“.

ДО ВІДОМА ВП. ПЕРЕДПЛАТНИКАМ І ЧИТАЧАМ „ДІЛА“.

Повідомляємо всіх Вп. Передплатників і Читачів „Діла“, що не зважаючи на збільшення обєму нашого органу до 10 сторінок щоденно і до 12 сторінок під неділю, всі наші точні Передплатники, які не матимуть ніяких залеглостей і вплатять що-місяця передплату найдалі до 15-го, дістануть за доплатою 25 сотиків на пересилку 20. кожного місяця.

ОДИН ТОМ БІБЛІОТЕКИ „ДІЛА“ БЕЗПЛАТНО.

Таким чином кожний точний передплатник „Діла“, що пришле до 15-го кожного місяця 5 зол. на передплату і 25 сот. на порто, дістане до 20-го тогож місяця один добірно виданий том Бібліотеки „Діла“, яка в 1937 р. буде появлятись у такім самім форматі й вигляді, як у 1936 р.

Як перший том за 1937 рік дістануть усі точні Передплатники в дні 20. січня нову повість

Ірини Вільде п. н. „БЄ ВОСЬМА“.

Тим Передплатникам Бібліотеки „Діла“, що вплатили передплату за ввесь рік, Видавництво зарахує надвишку за останні 4 книжки 1936 р. на передплату „Діла“ за 1937 рік.

Отже тільки від Вашої точности, Вп. Передплатники, залежить, щоб Ви дістали кожного місяця безплатно один том Бібліотеки „Діла“ і таким робом прийшли за рік у посідання

12 ГАРНО ВИДАНИХ КНИЖОК ПЕРШОРЯДНИХ УКРАЇНСЬКИХ І ЧУЖИНЕЦЬКИХ АВТОРІВ.

Тому апелюємо до всіх Вп. Передплатників, Читачів і Прихильників „Діла“:

Присилайте точно що-місяця, а найдалі до 15-го, передплату в сумі 5 зол. і на порто 0.25 зол., за що дістанете як премію один том Бібліотеки „Діла“.

Хорватські незалежники шукають звязків з українцями.

ТАЄМНИЙ ХОРВАТСЬКИЙ ГІСТЬ У ВАРШАВІ.

(КТВ.) Югославянське посольство у Варшаві дістало сензаційну вістку про появу на варшавському терені славного хорватського ірредентиста-еміґранта **Бахаричка**, якого підпольну діяльність лучать з акцією терориста **Анте Павеліча**, відомого з часу вбивства короля Югославії Олександра І. Бахаричек нібито привіз до Польщі багато хорватських банкнотів, що їх мають уживати в Хорватії на випадок „сподіваного політичного перевороту“.

Активна діяльність таємного еміґранта для пропаґанди самостійної Хорватії має звязок з діяльністю словацьких та хорватських підпольників, що підготовляють свою акцію в північній Америці. На думку варшавських журналістів, що намагаються видобути тайну Бахаричекової особи, хорватський ірредентист ділає в порозумінні з вождом югославянських радикалів Мокком.

Хоча вістка про появу таємного хорвата не дісталася ще до преси, польські пресові круги добачують у варшавській „місії“ Бахаричека — „шукання порозуміння з радикальними відламами українців“.

Цікаво, що Бахаричек приїхав до Варшави з Парижа.

Політика мін'стерства внутр'шн'х справ перед соймовою комісією.

БЕРЕЗА КАРТУСЬКА І ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВЗАЄМИНИ.

В середу 13. ц. м. соймова буджетова комісія радила у присутности прем. Славой-Складковського над буджетом міністерства внутрішніх справ. Обширний, двогодинний реферат виголосив пос. Здзіслав Стронський. Спершу референт обговорив справи поліції і КОП-у та їх діяльности. Вказав на зріст злочинности. І так у 9-ох місяцях 1936 р. доконано 1.404 убивств (у 1935 р. — лише 1.296), тяжких ушкоджень тіла 15.348 (у 1935 р. — 12.743), зате зменшилося число мешканевих і залізничих крадіжей. Виступи проти поліції були наслідком політичної або зорґанізованої акції. В цих подіях згинуло до 1. жовтня 1936 р. 2-ох поліцаїв, а від куль поліції 83 особи. Відібрано 21.396 штук зброї.

З черги обговорив тактику комуністів у Польщі, які намагаються приєднати собі низи суспільности. **Наслідком акції комуністів були масові події в березні і квітні м. р. Комуністи звернули спеціяльну увагу на села. Репресії загамували акцію комуністів, але їх зовсім не зліквідували.** Польській Комуністичній Партії вдалося приєднати для своїх цілей „Польський Звйонзек Мисьлі Вольней“ і Ліґу Оборони Прав Людини та Громадянина. Комуністичну акцію підсилили сотки діячів, які вийшли на волю внаслідок амнестії. Комуністичних діячів влада висилає до Берези Картуської, де 1. січня ц. р. було їх 264. **До 30. вересня 1936. р. влада придержала 10.794-ох комуністів**, зпоміж них 52 прц. передала до суду. Найбільше придержано комуністів у Варшаві.

Опісля референт обговорив справу Берези Картуської, в якій було дотепер уже 725 осіб, з чого 410 комуністів, 227 українських націоналістів, 64 ендеки і члени ОНР., 6 людовців, 15 криміналістів і 3 лихварів. Цього року на 493 внески адміністраційної влади слідчий суддя затвердив 369. В 1937 р. звільнено з Берези 123 особи. В Березі померло 2 особи. Реґулямін у Березі дуже тяжкий.

У Польщі вело діяльність на 1. жовтня 1936. 101.344 товариств та організацій, а при кінці жовтня виходило 2.526 часописів, з того 342 щоденників, 609 тижневиків, 314 двотижневиків, 991 місячників і 320 інших. Число конфіскат збільшилося до 31. жовтня 1936. р. на 1.869 у порівнанні з конфіскатами в тому самому часі в 1935. р., яких було 1.626.

Згадав про енерґійні заходи уряду у справі контролі цін і продуктів, яка дала добрі висліди.

Референт спинився теж на польсько-українських взаєминах кажучи, що нормалізація поступає наперед. Це виявилося в заявах українських політичних діячів та поставі українського населення до справ армії й оборони держави. У Галичині настав спокій і цим шляхом піде далі життя. **З огляду на велике значіння цієї справи уряд повинен усувати всякі труднощі, які можуть гальмувати розвиток нормалізації. І так референт згадав про емеритури українських інвалідів. Хоч в цій справі вийшов закон, проте нині зпоміж близько 800 українських інвалідів дістає емеритуру ледви кількадесять осіб. Тому референт звернувся до премієра, щоб зацікавився цією справою. Справа української історії та української літератури у львівському університеті теж не полагоджена. Слід теж полагодити домагання українців у справі двомовних написів. Сповнення цього домагання є цілком природне.**

Вкінці згадав, що прелімінар буджету міністерства внутрішніх справ виказує 14,337.650 зол. приходів і 195.700.000 зол. видатків та збільшився на 4.050.000 зол. у порівнанні з буджетом з 1936-37. р.

Несамовита кепен'к'яда.

АЛЕПО, 13. І. ПАТ. Мин. тижня приключилася тут пригода, що пригадує аферу „кап. Кепеніка“. Якийсь незнайомий купив у ювіліра перстень за 80 фр. На другий день до комісаріяту поліції приїхав автом капітан французької армії із французьким жандармом, що ескортував закутого в ланцюшки арештанта. Сказав, що це вбивник французького полковника та що він заграбав біжутерію вбитого, після чого продав її ювілерові. Комісар вислав двох поліційних аґентів із незнайомими до ювілера, де фр. капітан зажадав звороту біжутерії, що її ювілір купив учорашнього дня. Купець пізнав у скованому того, що купував у нього перстень, та цей, а також капітан потвердив, що продав мин. дня біжутерію. Після гострої перепалки капітан сказав ювілерові отворити касу, де була біжутерія вартости кількасот тисяч фр. „В імені права“ арештую вас сказав капітан до ювілера. Опісля вислав поліцаїв по авто, а саме забрав усю біжутерію, сів із жандармом і арештантом до авта та сказав їхати до суду. Відтоді вже їх не бачили. Купця вечором звільнили з арешту, а здогадного капітана, жандарма й арештанта досі поліція пошукує безуспішно. Не попали теж на слід заграбаної так хитро біжутерії.

—o—

ЧИ ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗНОВУ ЗАМКНУТЬ?

Не зважаючи на гострі превенційні розпорядки ректорату, у варшавському університеті дійшло знову до заворушень.

Учора вивязалась бійка між студентами-ендеками й комуністами. Одного студента у важкому стані відвезли до лічниці.

Серед академічної молоді кружляють поголоски про пляновані нові заворушення. Жиди на виклади не приходять. Комуністи засипують університет агітаційною бібулою.

—o—

НОВИНКИ.

— **Затверджені владою КУРСИ КОСМЕТИЧНІ** Стефанії Гаврисевич під проводом д-ра Е. Дурделла та інж. хемії, Львів, Коперника 42А, тел. 272-18. Початок викладів 15. лютого ц. р. Проспекти безплатно. Додаткові Курси лічничого масажу тіла і руханки. 93 3—10

— **Найсолідніші футра тільки у Юліяна Глушевського, Львів, пл. Капітульна 3. І., тел. 54-46. Найпевніша льоката гроша.**

— **Машини до писання і до шиття всяких систем і прибори до них, по найдешевших цінах,** прецизійна направа машин всяких систем поручає **Юліян Ломага — Львів, ул. Валова 11.** Одинока українська фірма в тій ділянці. Наука писання на машинах. 107-115

— **Якщо** вже радіоприймач, то тільки фірми „Екравокс“, Львів, Академічна 28. 8—20

— **Український тижневий календар-термінар** з українськими, латинськими і жидівськими святами — друк двома красками — можна набути у Видавництві „Назустріч“, Львів, Ринок 10. Ціна 0.80 зол., на пересилку 0.25 зол. Календар-термінар необхідний не тільки в кожній установі, але й у кожній приватній хаті. Наклад невеликий, тому просимо не гаятись з замовленнями. При замовленні більшої кількости — опуст. 1—3

— **Подаємо до відома ПТ. Громадянам,** що дня 2. січня ц. р. Центросоюз відкрив нову мясарську крамницю при вул. Замарстинівській ч. 36. Разом із недавно відчиненою крамницею при вул. Кентшинського ч. 21. це вже сема крамниця Центросоюзу у Львові. 85 4-6

— **Арештування.** В потязі з Коломиї до Заліщик арештовано 3. ц. м. чехословацького громадянина, інжиніра д-ра Володимира Мацевича, українця з Праги, що вибрався на Різдвяні свята до своїх кревних у Заліщиках. Причина арештування невідома.

— **Як урядують у „Народньому Домі“.** Один громадянин дістав як льокатор Нар. Дому лист такого змісту: „Обѣжниково до всѣх П. Т. Льокаторôвъ Института „Народный Домъ“ во Львовѣ. — До Высокопочтенного Господина... — Яко Администраторъ Института „Народный Дом“ во Львовѣ повѣдомляю, що вôдъ 1. грудня 1936 г. начинаючи, Вы обовязани бѣжучій чиншъ за занимаемое Вами помешканье платити впередъ (зъ горы) въ Канцеляріи „Народного Дома“ одноразово и въ цѣлости найпôзнѣйше до дня 5. кождого мѣсяця. — Недодержанье того термину буду уважати за проволоку въ уплатѣ мѣсячного чиншу и въ такôмъ случаю вытягну въ виду Васъ правно предвиджени консеквенціи. — Съ почтеніемъ (підпис і печатка:) Inż. Roman Voelpel, administrator Ruskiego Instytutu „Narodny Dom“ we Lwowie. Львовъ, дня 20-го листопада 1936 г.

Останні вісти.

КИТАЙСЬКІ КОМУНІСТИ ПОСУВАЮТЬСЯ ШВИДКО ВПЕРЕД.

Чан-Су-Ліян вертається на своє становище?

ШАНГАЙ, 13. 1. ПАТ. Надійшли вістки, що сильні відділи комуністів посуваються на полудне і заняли Пінг-Лінг у східній частині провінції Кан-Су віддаленого на 250 км. від Сіян-Фу. 3.000 комуністів посувається до Лянг-Чов, столиці провінції Кан-Су. В Сіян-Фу дійшло до заворушень, ватаги здеморалізованих вояків ограбили багато домів. До Льо-Янг схоронилося 70 чужинців. Амбасадор Злучених Держав у Нанкіні і радник британської амбасади відбули нараду з віцеміністром закордонних справ у справі евакуації 148 американських та англійських громадян з провінції Шан-сі і Кан-су.

ШАНГАЙ, 13. 1. ПАТ. Нанкінський уряд, бажаючи успокоїти революційні настрої у Сіян-Фу, вадумує доручити військову команду в цій провінції Чан-Су-Ліянові. Мабуть тому Чан-Су Ліян з 10 вищими військовими старшинами відлетів літаком до Фен-Гун у провінції Че-Кіян, де Чан-Кай-Шек перебуває на відпустці.

МАСОВІ ЗАКУПИ МІДИ НА ЗБРОЄННЯ.

ЛЬОНДОН, 13. 1. ПАТ. На льондонській біржі дійшло до великої звишки цін міди, олова і цинку внаслідок збільшених закупів цих сирівців на зброєння та затемнення міжнародного політичного положення.

МАСОВА ЖЕРТВЕННІСТЬ ЗОЛОТА НАЦІОНАЛЬНИМ ВІЙСЬКАМ.

СЕВІЛЛЯ, 13. 1. ПАТ. До відділу еспанського банку в Севіллі вплинуло до 31. грудня 1936. р. золотом і золотими монетами ріжних держав 16,834.450 ріжними предметами, з яких витоплено 392 кг. золота, себто 2.940.000 песетів, разом 19.74.450 песетів на відбудову національного скарбу.

— **Союз адвокатських аплікантів у Львові** повідомляє, що продовження реферату адвоката д-ра Ляндава п. н. „Оборонець“ буде в пятницю 15. січня в год. 7.30 веч. у льокалі при вул. Коперника ч. 7. І. п.

— **Українська приватна гімназія в Кремянці** одержала нового концесіонаря, бо дотеперішній, п. Міляшкевич відмовився відновити концесію на новий шкільний рік. Новим концесіонарем стало Т-во ім. П. Могили в Луцьку.

— **Буковинські принципіялісти для українців ...поза Буковиною.** Черновецький тижневик „Самостійність“ має вже свою марку: інтелектуальний рівень гімназіяльної газетки (вибачайте, розумні гімназисти!), аматорський злїпок гороху з капустою, а все це підлите тромтадратськими вигуками, що мають уявляти собою „тотальний“ націоналізм. Одною зі спеціяльностей того часопису є дошукуватися зрадництва у земляків... поза кордонами Румунії. І так нпр. у 1-му числі того тижневика за 1937 р. зараз на 1-ій сторінці маємо нотатку „Чи хрунять — чи сплять?“: це джентельменський запит під адресою „Діла“, яке допускається злочину національної зради, бо в кореспонденціях своїх дописувачів із Закарпаття залишає офіціяльний тамошній термін „Підкарпатська Русь“, щоб просто не наражувати авторів на репресії чеської влади. Принципіялістам із „Самостійности“ такий аргумент навіть не приходить на думку: адже їх річчю є саме не звертати уваги на ніщо, що не торкається лише... їхніх осіб. А ми радимо їм зі щирого серця: можеб так вони свій націоналістичний принципіялізм почали демонструвати від того, щоб 1) скасували на 1. сторінці румунську адресу „Cernauti, str. Petrovici 2, Romania“, бо не лицює українським „тотальним“ і 105%-им принципіялістам приймати таку номенклятуру українського міста, і 2) вживати у своїй газеті постійно тільки назви: „Буковинська Україна“.

Нечуваний скандал із польським соймовим послом.

Варшавська Агенція Аграрна принесла ось яку сензацію про скандальну аферу польського соймового посла в вагоні II. кляси поїзду на лінії Варшава—Берлін: Станиця поліції на двірці в Кутні мала до полагоди прикру справу. А саме в поїзді Берлін—Варшава 11. ц. м. шведська громадянка Анна Мовель повідомила, що якийсь пасажир із І. кл. ввійшов до її переділу II. кл., замкнув його і поводився дуже непристойно. Пасажирка не знала системи замку в дверях польських поїздів, тому не могла видістатися з переділу. Щоб урятуватися від напасника, счинила крик, а тоді із сусіднього переділу вибіг інж. Йос. Місиевич, який привів кондуктора. Поліція ствердила, що цей напасник то власник посольської легітимації ч. 116 пос. П. Шведка їхала до своєї родини в Білостоці. Справою занялося шведське посольство у Варшаві.

— **Літературну нагороду м. Львова за 1936 р.** призначили цього року проф. Едвардові Порембовичеві за цілість його літературної праці. Порембович — від кількох літ спенсіонований професор львівського університету — мав довгі роки катедру романістики. Це винятковий знавець кільканацяти европейських мов і літератур, з яких залишив зразкові переклади. Відомий переклад його „Божеської Комедії“ Данта, деяких драм Шекспіра і Кальдерона, „Дон Жуана“ Байрона, народніх романських і ґерманських пісень та численних студій з романських літератур. З його школи вийшов цілий ряд учених, з яких неодин займає нині катедру в ріжних університетах, як також чільних письменників.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішньому тягненні впали виграні на такі числа: 10.000 зол. на ч. 52786 166366, 5.000 зол. на ч. 108767, 2.000 зол. на ч. 7386 12225 42223 111712 141904 163996 175555, 1.000 зол. на ч. 590 2867 2970 10827 19679 29301 45471 45930 53911 64432 66698 70659 85361 92425 96425 96167 97756 105802 108283 114508 120893 123345 130270 130563 132876 135251 146396 148289. — 10.000 зол. на ч. 6251 92786, 5.000 зол. на ч. 3102 52216, 2.000 зол. на ч. 24234 35346 93712 106216 162616, 1.000 зол. на ч. 24830 37367 38436 47837 53680 57586 65843 78006 103197 7967 116097 119331 128093 126985 143254 145254 148040 153471 161191 162199 163057 177372 178367 183812 192805.

— **Смосарська у Львові.** На премієру нової фільми „Варвара Радзивилівна“, яка відбудеться 16-го ц. м. у кіні „Атлянтік“, приїзджає до Львова Я. Смосарська, найвизначніша польська фільмова артистка.

— **Знову лявіна на Чорногорі.** Смерть двох лещетарів не відстрашила спортовців від Чорногори. Лещетарські прогульки на Говерлю тревають дальше, не зважаючи на снігові осуги. Колисьтут один такий осуг захопив капітана маринарки із Ґдині. На щастя сніговий звал не був дуже високий, такщо капітан пробив його рукою і зробив доступ повітрю. Згодом товариші прогульки добули його живим зпід снігу.

— **Їзду без білету переплатив життям.** В потязі із Ходорова до Станиславова їхав без білету пасажир, що втікав перед кондуктором від вагону до вагону. Коли переходив плятформу потягу, впав так нещасливо, що колеса його переїхали. Показалося, що це 19-літній Василь Іванюк із Заріча.

— **Природний рух населення в Польщі.** Головний статистичний уряд оголосив звіт з природного руху населення в Польщі у третьому кварталі м. р. по віроісповіданням. Із загального числа 57.387 подруж, заключених у тім часі, припадає на римо-католиків 40.439, греко-католиків 5.389, жидів 5.089 (крім незареєстрованих ритуальних подруж), православних 4.510, евангеликів 1.669, на інші віроісповідання 291 подруж. Найбільше число подруж припадає на евангелицьке віроісповідання, бо 7.6 подруж на 1000 мешканців, на римо-кат. 7.4, на жидів 6.4, на греко-кат. 5.9, на православних 4.2. Із загального числа 214.579 уродин припадає на римо-кат. 140.628, православних 27.094, греко-кат. 25.868, жидів 15.565, евангеликів 4.150, на інші віроісповідання 1.274. Якщо взяти на увагу відношення числа уродин до загального числа населення поодиноких віроісповідань, то на 1000 мешканців греко-кат. населення припадає живих уродин 28.3, римо-кат. 25.9, православних 25.3, жидів 19.5, евангеликів 18.8. — Число смертей: рим.-кат. 75.542, правосл. 15.521, греко-кат. 15.336, жидів 67.680, еванг. 4.150. На 1000 мешканців греко-кат. віроісповідання припадає 16.8 смертей, православного 14.5, римо-кат. 13.9, еванг. 12.5, жидів 9.6. Отже найбільша смертність є між греко-католиками! Природний приріст римо-католиків виходить на 65.086, православних 11.573, греко-кат. 10.532, жидів 7.875, евангеликів 1.401. Беручи на увагу відношення приросту до загального числа мешканців поодиноких віроісповідань, то на 1000 мешканців римо-католиків припадає приросту 12 осіб, греко-кат. 11.5, православних 10.8, жидів 9.9, евангеликів 6.3.

— **Ревізії серед білорусів.** Як повідомляють „Вядомосці Бялоруске“, виленська поліція перевела ревізії в домах білоруських діячів у Виленщині та арештувала кільканацять осіб. Між іншим відбулась ревізія в редакції часопису „Беларуская Криніца“, в льокалі білоруського католицького видавництва, в „Білоруськім Інституті Господарки і Культури“, в „Союзі білоруських студентів“, в „Товаристві Білоруської Школи“, в домі Івана Пузняка, предсідника „Білоруського Національного Обєднання“, в домі о. Станкевіча, редактора „Християнської Думки“. Ревізія була також в домі інж. Клімовіча, редактора Ширми, редактора Дасюкевіча, диригента Павловіча, маґістра Шутовіча, редактор „Калосся“, Івана Найдзюка, д-ра Малечкого, Євгена Аніски, В. Склубовского, Гришкевіча, Котковичівної, в домі М. Короленка і т. д. Поліція шукала тайної політичної літератури і зброї та сконфіскувала ріжні книжки і брошури.

— **Замкнули виленський університет.** У звязку із студентськими ексцесами на виленськім університеті відбулося 12. ц. м. надзвичайне засідання університетського сенату, на якому ректор Яковіцький і проректор Пачковський зреклися своїх становищ. Опісля проф. Яковіцький в порозумінні з міністром освіти Свентославським замкнув університет. Наслідком того всі студенти втратили рік студій.

— **Сумний кінець любощів.** До міського лікаря в Скаржиску-Камінній біля Радома, д-ра Казимира Вітковського, зголосилася як пацієнтка молода жінка. По короткій розмові, веденій піднесеним голосом, вона виняла револьвер і стрілила до лікаря, а опісля до себе. На гук вистрілів збіглися люди. Стверджено, що стріляла Христина Імелянська, донька місцевого громадянина, близька знайома д-ра Вітковського. Обох тяжко ранених відставили до шпиталю, але лікарі не мають надії вдержати їх при житті.

— **Катастрофальні сніговії.** Над данціґським заливом лютилася в останньому часі сильна буря і наробила великої шкоди в надбережних забудуваннях. Потерпіли теж береги коло Гдині. — Велика сніговія з хуртовиною перейшла над Румунією та Болгарією, де згинуло кільканацять осіб, головно лещетарів. Містечко Севлієво засипане снігом і відтяте від світа. Про великі сніговії повідомляють з Каліфорнії, де згинуло поверх 20 осіб і цілі стада овець. Помаранчеві і цитринові сади знищені.

— **Різдво і большевики.** З приводу Різдвяних свят у Совітах зазначилось значне ослаблення протирелігійної боротьби, яка звичайно в тім часі шаліла. Совітська преса присвячує багато уваги „святові ялинки“, поручаючи продажу забавок і ялинкових прикрас і підкреслюючи красу деревця. Одначе це не значить зовсім, що большевики вертаються до традицій Різдвяних свят. Свято ялинки вони вяжуть з новим роком, надіючись, що ця дата викреслить з памяти населення свято Різдва Христового. Совітська преса хоче вірити, що це їм удасться, хоч одночасно нарікає, що робітники на агітаційних зборах не дуже слухають того, що їм говориться. В одній великій фабриці в Москві партійний агітатор говорив що ніодин з його слухачів не ходить до

церкви. На це піднісся один старий робітник зі словами: „Я ходжу до церкви і багато з них ходить. Зле нас знаєте". Повідомляючи про це, совітська преса закликає до завзятої безбожницької офензиви, пригадуючи, що параграф 124 нової конституції про „свободу релігійних практик і протирелігійної пропаганди" зовсім не каже, що протирелігійну пропаганду треба занехати. Навпаки, безбожницьку акцію треба повести ще сильніше і т. п.

— **Ріжні вістки.** Декретом міністерства публичного виховання в Німеччині знесено вживання латинської мови в дисертаціях і на докторських диплъомах. — Остання спортова Олімпіяда в Берліні коштувала 60 міліонів марок. — В ріці Гетельф біля Трольгеттен відкрили підвалини людської оселі сперед 6.500 літ. — В околиці Сан Фернанд (Каліфорнія) знайшли розбитий пасажирський літак, на якому згинуло 13 осіб.

Зі судової салі.

ПІД ЗАМІТОМ ДЕРЖАВНОЇ ЗРАДИ.

Перед трибуналом присяжних суддів у Львові розпочалася розправа проти **Володимира Макара із Сокаля та Василя Хоми і Мирона Смулки з Опільська сокальського** повіту. Акт обвинувачення закидує їм приналежність до ОУН і протидержавну діяльність. Підсудні не признаються до вини. Боронить їх адв. Гриньовський.

ВЕЛИКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС У РІВНОМУ.

Як ми вже згадували, в понеділок почався перед рівенським окружним судом процес проти Петра Левчука і 12-ох товаришів, яким акт обвинувачення закидує, що вони належали до ОУН, вели протидержавну діяльність під покришкою праці у „Просвітянській Хаті" в Дережні та в Костополі. Підсудні — як каже акт обвинувачення — підлягали краєвій екзекутиві ОУН. Левчук був командантом костопільської організації та підлягав районовій команді в селі Звіздз (Костопільщина). Члени організації на збірках відбували військові вправи та слухали викладів про ідеольогію ОУН, конспіративну тактику та декальог ОУН. Деякі підсудні були учасниками інструкторського курсу, що відбувся перед роком у с. Звіздз; викладали там делегати краєвої екзекутиви.

На приказ екзекутиви Левчук наказав своїм підвладним підпалювати доми та крамниці жидів і поліційних конфідентів. Левчук та його товариші конструували прилади до підпалювання — як це робити, навчились на курсі в с. Звіздз. Нічю з 24. на 25. липня 1936 р. мали підсудні підпалити доми в Костополі та умовини на це не дозволили.

У першому дні процесу зізнавав Левчук. Як більша частина обвинувачених, він признався, що належав до ОУН. Як член, він мусів виконати приказ краєвої екзекутиви, тому наказав підпалити жидівські доми. (ПАТ)

Спорт.

ГАКІВКА.

Україна — Креси.

Товариські гакікові змагання обох дружин відбудуться в четвер 14. п. м. в год. 2.30 попол. на леді Погоні при вул. Шимоновичів.

Україна — Лехія.

В пятницю 15. п. м. грає Україна треті з черги місцеві змагання з Лехією на леді Л. Т. Л. при вул. Пелчинській. Початок у год. 19-й.

Україна — Чорні.

Змагання за мистецтво А-клясі відбудуться в суботу на леді Погоні при вул. Шимоновичів в год. 19-й.

ТУРНІР У КРИНИЦІ.

Седертеліє — К. Т. Г. 2:1.
Седертеліє — В. Е. Ф. 6:0.

Віденська дружина зійшла невдоволена з гриця. Тому перемогу признали шведській дружині, яка здобула через те перше місце в турнірі. Друге місце здобули Чорні, третє В. Е. Ф.

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань.

Нові книжки й журнали.

PRZEGLĄD SPOŁECZNY. Lwów, grudzień 1936. R. X. № XII.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ЯРОСЛАВ:
14. І. Циганський барон.
15. І. Муж двох жінок.
16. І. Шаріва.
17. І. Вій.
18. І. Катерина.

ПЕРЕМИШЛЬ:
19. І. Премієра, драма на 4 дії Евг. Залпірського п. з. „**Чорногора в огні**" (Довбуш). Виведення М. Беншаля. Нові декорації і костюми.

З Перемишля іде театр до Добромиля.

Великий Театр:

Четвер, 14. І. год. 7.30 веч. „Подружжа".
Пятниця, 15. І. год. 8. веч. „Аїда" оп.
Субота, 16. І. год. 7.30 веч. „Подружжа".
Неділя, 17. І. год. 3.30 попол. ціни найнижчі „Каваренька", год. 7.30 веч. „Подружжа".
Понеділок, 18. І. год. 8.15 веч. Концерт скрипака Крайслера.
Вівторок, 19. І. год. 8.15 веч. IV. Симфонічний концерт.
Середа, 20. І. год. 7.30 веч. „Подружжа".

Кіна.

АПОЛЬО: „Останній могіканин".
АТЛЯНТИК: „Сісси".
ВАНДА: „Княжна чардаша", „Ф. 1. не відповідає".
ҐРАЖИНА: „Вірна ріка".
ЕВРОПА: „Буде краще" із Щепком і Тоньком.
КАСІНО: „Ромео та Юлія".
КОЛІСЕЙ: „Небезпечний флірт", „Навіщо працювати" з Фліпом і Флапом.
КОПЕРНИК: „Рік 2000".
МАРУСЕНЬКА: „Перервана пісня".
МЕТРО: „Схоплено жінку", Флип і Флап як „Сини пустині".
МІРАЖ: „Дівча з хмар", Пат і Паташон як „Вязні".
МУЗА: „Жінка чи секретарка".
ПАКС: „Бенгалі".
ПАЛЯС: „Американська авантура".
ПАН: „Роз-Марі".
РАЙ: „Чардаш, Токай, Кохання".
СВІТ: „Чардаш, токай і кохання".
СТИЛЕВЕ: „Тоні з Віллі", ревія „Шал гумору".
ТОН: „Кроваві перли".

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5.)
„Індія".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 14. січня 1937.

Берлін (357) 10.00 Нар. пісні, 14.15 Розривк. музика, 17.00 Сучасна музика, пісні та твори на обой і форт., 19.15 Форт. ресіталь Ф. Вірена. **Братислава** (299) 18.10 Спів. 19.25 Словацькі нар. пісні **Будапешт** (550) 13.30 Циг. музика 17.30 Хор, 18.40, 19.00, 23.00 Сальонова музика, 22.45 Концерт оп. орх., **Відень** (507) 12.00, 13.10.13.45 Концерт, 15.20 Авд. для дітей. 16.05 „Івась і Гануся" оп. Гумпердінка, 19.30, 20.00 Розривк. конц., 22.20, 23.00 Тріо на форт., скр., вальдгорн ес-дур Брамса, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Форт. ресітань, 20.10 Танкова музика, 20.45, 21.00 Орх. концерт, **Кошиці** (259) 13.30, 18.00 Для Закарпаття, 15.00 Скрипка. **Міляно** (369) 17.15 Вок. концерт, 19.00 Розривк. музика, 21.00, 22.00 „Приятель Фриц" оп. Масканія, **Мінхен** (405) 16.30 Симф. концерт, 19.00 Камер. музика, 20.10, 21.00 Веселий муз. вечір, **Париж** (1648) 13.45 Комунікат, опісля спів. ресітань, 15.20 Репитації, 16.00 Літер. авд., 17.30 Спів. 17.45, 21.00 Вок. концерт, 18.00 19.00 Театр Уяви, 21.45, 22.00 Камер. муз., **Прага** (470) 15.00 Соната Крейчія на кляри. і форт., 15.20 Нова чеська поезія, 17.45 Музика для дітей, 19.30, 20.00, 21.00, 22.00 „Непереможні" оп. Ферстера, **Рим** (421) 17.15, 19.45 Розривк. концерт, 20.40, 21.00, 22.00 „І Ґранатієрі" ком. оп. Валенте, **Стокгольм** (426) 19.30 „Тангайзер" оп. Вагнера.

Пятниця, 15. січня 1937.

Берлін (357) 20.00 Норвеські пісні на хор Ґріґа, Ангерман баритон, 20.30, 21.00 Симф. концерт, **Будапешт** (550) 12.05 Циг. музика, 13.40 Форт. ресіталь, 18.15 Сальон. музика, 19.30, 20.00, 21.00, 22.00 Опера, **Відень** (507) 11.25, 15.40 Авд. для жінок, 12.00 Розр. концерт, 16.05 Симф. орх., 20.55, 21.00 Оперетков! мельодії. 22.35 Симф. концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 10.50 Авд. для дітей, 14.00, 16.00 Музика, 15.15 Дітоці пісні, 18.00 співайте з нами, 19.40 Промова провідника молоді Бальд. фон Шіраха, 20.10 Нар. музика, орх., солісти, **Кошиці** (259) 15.15 Концерт орх., 18.00 Для Закарпаття, **сп. ресіталь Остапчук-Науменкової**, 19.10 З мікрофоном по словацькому селі, **Міляно** (369) 16.00, 18.00 Трансм. з Авд. св. Сесилії, квартет, 19.00, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00 Симф. концерт, **Мінхен** (405) 9.00 Музика, 10.30 Авд. для дітей, 12.00 Танц. музика, 16.30, 16.00 Камер. концерт, 19.00 Сучасна музика, 21.00 „Слуга двох панів" драма Кістерера, **Париж** (1648) 14.15 Сп. ресіталь, 15.00, 16.30 Літер. авд., 17.00 Концерт квартету, 18.45, 21.10 Форт. ресіталь, 21.45, 22.00 „Ли Фортін де Зефіріи" муз. авд., **Прага** (470) 17.05 Форт. квартет, 21.00 Орх. концерт, **Рим** (421) 17.15 Орх. концерт, 20.40, 21.00 „Магічний трикутник" ком. Стефанія, 22.00 Вибір пісеньок і мельодій, орх.

Субота, 16. січня 1937.

Берлін (357) 9.00 Музика, 15.30 Нім. танці, 19.00 Оповідання, 19.20 Скрипка, 20.10, 21.00 Мельодії та пісні, що повстали перед мікрофоном, хор, солісти, орх., **Братислава** (299) 19.55, 20.10 „Цвіти Словаччини", вок. дуети, 20.30, 21.00 „Віщунка карнавалу" оп. Кальмана; **Будапешт** (550) 12.05, 22.10 Сальон. музика; 17.30, 18.00 Циг. музика; 19.00 Твори Стефанії і Ліста, **Відень** (507) 15.35 Концерт дутої орх.; 18.20 Співаємо нар. пісні; 19.45 Форт. ресіталь Юл. Іверліса, 20.40, 21.00 „Життя це танок" попурі Грубого; **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00, 16.00, 22.30 Музика, спів, 18.00 Нар. танки та пісні, орх.; **Кошиці** (259) 13.30 Для Закарпаття; 17.40, 18.00 Концерт орх., скрипка; **Міляно** (369) 17.15 22.40, Танк. музика; 19.00 Розр. музика; 22.00 Комедія; **Мінхен** (405) 18.50 До Данціґа, вок.-інстр. авд.; 19.45 Орг. музика; 20.10, 21.00 Радіо приятелем людини, вес. вечір, 22.30 Танк. музика; **Париж** (1648) 14.15 Спів; 15.30, 16.30, 20.10 Літер. авд.; 17.30 Авд. для дітей, 18.10, 19.00 Легка музика; 21.00 Вок. квартет; 21.45, 22.00 23.00 Симф. концерт; **Прага** (470) 12.35 Концерт сальон. квартету, 16.45 Авд. для дітей; 18.15 Світ і рідний край, вок. концерт, 19.15 Концерт військ. орх.; **Рим** (421) 20.40 Розр. музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 14. січня 1937.

6.30 Ранішня авд., 6.33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.15 Ранішній денник, 7.25 Програма на нині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авд. для шкіл, 11.30 Муз. поранок для молоді вселюдних шкіл, кодиш, 11.57 Сигнал часу, 12.05 Сальон. музика, 12.40 Полудневий денник, 12.50 Хліборобська гутірка, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Орбіс говорить, 15.18 Реклям. концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Легка музика з гр. пл., 15.55 Куток гумору, 16.00 Сонати Бетовена з гр. пл., 16.20 Січень, гутірка для стар. дітей, 16.35 Оперетков! мельодії з гр. пл. 17.00 Сусп. правне порадництво, 17.15 Концерт солістів: Оттавова форт., Ц. Ковальський спів, 17.50 Міцкевич і слов'янство у світлі найновіших дослідів, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10 Сніговий комунікат, 18.13 Спортові вістки, 18.20 Легка музика з гр. пл., 18.35 Як повстали гроші, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Театр Уяви: „Предивний лицар Дон Кіхот із Манчі" на основі Сервантеса, 19.30 Мала орхестра, 20.30 При східній стіні Річипосполитої, 20.45 Вечірній денник, 21.00 Вступ про Л. Ружицького, 21.05 XII. авд. Людомир Ружицький: спів, Мар. Яновський, форт., смичк. квартет, 22.10 Легкий концерт у вик. орх., 23.0 Танк. музика у вик. орх.

Пятниця, 15. січня 1937.

6.30 Ранішня авдиція; 7.25 Програма на нині; 7.30 Трохи інформацій; 7.35 Легка музика з гр. пл.; 11.30 Для старших дітей: „Кулік" Вен. Герца; 11.57 Сигнал часу; 12.05 Концерт орх.; 12.40 Полудневий денник; 12.50 Топливо на селі; 14.30 Концерт бажань; 15.00 Господарські вістки; 15.15 Рекламовий концерт; 15.30 Львівські біжучі вістки; 15.35 Коляди у вик. гімн. учнів; 15.55 Туристичний інформатор; 16.00 Хвилина копієва, гр. пл.; 16.15 Гутірка з хорами; 16.30 Муринські пісні у вик. Загер-Чаї, з поясненнями та форт. акомп.; 17.00 Фейл.: Без пашпорту, без віз і без грошей; 17.15 Шуман: Тріо д-моль оп. 63, форт., скрипка, віольончеля, 17.50 Говорена енцикльопедія; 18.00 Актуальна гутірка; 18.10, 18.16 Спортовий порадник; 18.20 На свіжому снігу в Бескидах; 18.30 Легка музика з гр. пл.; 18.40 Ноблеве завішання; 18.50 Огляд хліборобської преси; 19.00 „Туркус" гумореска; 19.20 Авд.: З піснею по краю; 19.45 Музика, спів із гр. пл.; 20.00 Гутірка: Фортепіяна;

20.15 „Манон“ оп. Масента; у перерві ок. год. 21.00 Вечірній деники. Актуальна гутірка; 22.30 „Намисто“ скеч на на Мопасана; 22.45 Танкова музика з гр. пл.; у перерві в год. 22.55 Останні вістки.

Субота, 16. січня 1937.

6.30 Ранішня авдиція; 7.25 Програма на днині; 7.30 Трохи інформацій; 7.35 Легка музика з гр. пл.; 8.00 Авдиція для шкіл; 11.30 Співаємо пісоньки; 11.57 Сигнал часу; 12.03 У карнавалі, гр. пл.; 12.40 Полудневий деник; 12.50 Хліборобська скринька; 14.30 Театр Уяви: Авд. для дітей: „Про китайця Чінь-Чань і порцелянову вишню“; 15.00 Господарські вістки; 15.15 Рекламовий концерт; 15.30 Наша програма; 15.35 Пісоньки у вик. Данового хору, гр. пл.; 15.50 Три знаки запиту; 16.00 Пісні Невидомського з гр. пл.; 16.15 Музика гір. концерт орх.; 17.00 Концерт солістів, спів. форт.; 17.50 Огляд видань; 18.00 Актуальна гутірка; 18.10, 18.15 Спортові вістки; 18.20 Легка музика з гр. пл.; 18.35 Львівський актуальний фейлєтон; 18.50 Актуальна гутірка; 19.00 Шлеські танки; 19.30 Концерт орх.; 20.25 Літературні новини; 20.40 Вечірній деник; 20.50 Актуальна гутірка; 21.00 Трансм. з Відня: Життя — це танок, попурі Грубого; 22.10 Виленська закуля; 22.40 Танкова музика з гр. пл.; у перерві в год. 22.55 Останні вістки.

Радіокутик.

ОПЕРА МАССЕНЕ „МАНОН“.

Хтож не знає любовних пригод Манон Леско і кавалєра де Ґріє, які передав у так цікавій формі Прево? Хтож не піддав чарові привабливої, але й легковажної жінки, яка без жадного почуття відповідальности й вірности кидає кохаючих її мужчин? Хтож не знає тієї постаті, яка могла повстати тільки в уяві француза?

Для артистів з буйною фантазією і вражливістю, особливо для композиторів, повість Прево була вимріяною темою для музичного опрацювання. Тому то цілий ряд композиторів пише опери, основані на цьому творі. Найбільш знаною „Манон“ є опера Жюля Массене, який зумів (будучи сам французом) особливо влучно передати атмосферу роману. Тему досить дражливу Массене представив у формі повній елеґанції, з темпераментом, даючи твір з чисто французькою грацією, мельодійністю і легкістю.

Ця опера майже від 50 літ не сходить з репертуару оперових сцен, маючи постійний успіх. 15. січня о год. 20.15 надає її Польське Радіо з Варшавської Опери.

ПРОПАҐАНДОВЕ АВТО МАДРИДСЬКОГО УРЯДУ.

З Мадриду повідомляють, що тамошній уряд урухомив спеціяльне опанцирене авто, в середині якого знаходиться мала висильна стація і сильний ампліфікатор.

Радіове авто наближується до лінії фронту і голосно (голосник має засяг 10 км., а в ночі — 15 км.) надає військам ворога пропаґандові комунікати і відозви.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельґи бельґ. 89.43-89.00, Доляри американські 5.99-5.27 і пів. доляри канад. 5.29.00—5.26.50, Фльорени гол. 290.30—288.60, Франки фр. 24.74—24.60, Франки швайцарські 121.70—120.90, Фунти анґл. 26.05—25.88 Ґульдени данц. 100.20—99.80. Корони ч. 17.30—16.80. Кор. дан. 116.19—115.52, Кор. норв. 130.73—129.75, Корони шв. 134.18—133.20, Ліри італ. 25.20 — 24.70, Марки фінл. 11.50—11.00, Марки нім. 122 — 117. Шил. австр. 97.00—96.00. Марки нім. срібні 132—127.

Акції.

Банк Польський 107.00, 107.50. Вуголь 16.25. Островець серія б. 25.00. Стараховичі 32.50—32.75.

Тенденція переважно слаба.

Папери.

3 поз. інвест. 1. ем. 64.25, друга 65.25, серія конот., 5 кон. 52.25, 6 дол. 63.00, 63.50, 4 прем. дол. 46.25, 7 стаб. 447.00, 4 конс. 51.00, 51.50, 49.38, 49.50.

Тенденція для збіжевих позичок сильніша, для долярових слабша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від дня 13. січня н. р. кооперативам платив за льоко Львів

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	2.55 зол
1 кг. масла десеров. бочкове включно з бочк. опакуван.	2.60 .
1 кг. масло експорт. две зачет	2.60 .
молоко від 11. 1. ц. р. . . .	0.14
яйця	3.60 .

Тенденція на масло удержана, на молоко та яйця знижкова

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 13. I. н. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Індички I. кл., добре умясені, повногруді	1.10 зол
Індики I. кл.. добре умясені, повногруді	0.95 „
Курки молоді I. кл. біло й жовтоніжки від 1.70 кг. вгору	0.95 „
Качки товщені I. кл. тойно від 1.80 кг. вгору	1.10 „

Слабших сортів від вище поданих, не приймає.

ОПОВІСТКИ.

Звичайні Загальні Збори Українського Лікарського Товариства. Згідно з вимогами статуту У. Л. Т. проголошуємо **XXII. Звичайні Загальні Збори Українського Лікарського Товариства**, що відбудуться дня 30. січня 1937 р. (субота) в домівці Товариства, Львів, вул. Підвалля 7, I. Початок Зборів в год. 6-ій увечір. Якщоб в год. 6-ій не явилася потрібна скількість членів, Загальні Збори відбудуться у тій самій домівці, з тим самим порядком нарад в год. 7-ій увечір та їх рішення будуть правосильні без огляду на число управнених до голосування приявних членів. **Порядок нарад:** 1) Відкриття Зборів. 2) Відчитання протоколу попередніх Загальних Зборів. 3) Звіти: а) голови з діяльности Виділу і Товариства за 1936 рік; б) делєґатів Філій Товариства; в) ґенерального скарбника; г) Контрольної Комісії. 4) Дискусія над звітами і уділення абсолюторії уступаючому Виділові. 5) Вибір: а) голови і нового Виділу; б) Контрольної Комісії; в) Редакційного Комітету. 6) Внески, запити і закриття Зборів. — За Виділ У. Л. Т. **Д-р Максим Музика**, голова. **Д-р Осип Філяс**, секретар. 115

Подяка. Управа Товариства дозорців домів „Праця“ у Львові, Ринок 8 ухвалила висловити отсим щиру подяку українським установам і фірмам, що прийшли з зимовою помічю найбіднішим українським дітям членів дозорців Т-ва „Праця“ з нагоди Св. Миколи, а саме: Центробанкові, Карпатії, Центросоюзові, Кооп. Банкові „Дністер“, Народній Торговлі, Фортуні Новій, Фабриці муштарди „Міка“, Видавництву „Громадський Голос“ і всім тим громадянам, що прийшли з моральною і матеріяльною помічю дітям дозорців. — За Управу Т-ва „Праця“: Осип Фельмес, голова, Тимотей Паньків, секретар.

Подяка.

По втраті мого мужа бл. п. Степана зазнала я багато відради і тепла людського серця від цілого українського громадянства у краю і закордоном.

Не маючи змоги відповісти кожному зокрема на всі вияви співчуття і подякувати за участь в останній дорозі Покійного, складаю щиро-сердечну подяку всему Духовенству на руки Й. Е. Високопреосвященного Митрополита Кир Андрея, І. Е. Преосвященних Кир Івана та Кир Никити і Всечеснішого О. Прелата Леонтія Куницького, всім Установам і Товариствам на руки В. П. Пана Сенатора Остапа Луцького, всім, які причинилися до вдержання зразкового порядку на похоронах і тим тисячам громадянок і громадян, що віддали Покійному останню прислугу.

Зокрема дякую тим, які — поза родиною — завсіди були найближчі серцю мойого Покійного мужа: політичним вязням, за слова потіхи і за улаштування панахид.

Львів, дня 12. січня 1937.

Марія Федак.

Замісць окремих подяк за вислови співчуття оложені мені і родині складаємо 200.— зол. на добродійні цілі.

КОНКУРС

на просвітнього організатора при Філії Товариства „Просвіта“ в Камінці Стр.

Вимоги: покінчення щонайменше середньої школи, скінчена практика в веденні просвітньо-організаційних справ, організація хорів, драматичних гуртків і т. п.

Платня згідно з умовою.

Подання на прийняття враз із залученими відповідними кваліфікаційними свідоцтвами, опініями українських установ та описом життя вносити до 25. січня 1937 р. безпосередньо на адресу: Філія Т-ва „Просвіта“ в Камінці Стр. вул. Словацького ч. 1.

Виділ.
112 2—3

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“ З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10